

ANALÝZA

Kdopak to mluví? Pročínské narativy v českých alternativních médiích

Veronika Blablová, Pavel Havlíček, Ivana Karásková

ANALÝZA

Kdopak to mluví? Pročínské narativy v českých alternativních médiích

Veronika Blablová, Pavel Havlíček, Ivana Karásková

KDOPAK TO MLUVÍ? PROČÍNSKÉ NARATIVY V ČESKÝCH ALTERNATIVNÍCH MÉDIÍCH

Analýza

Duben 2022

Editorka – Ivana Karásková

Autoři – Veronika Blablová, Pavel Havlíček, Ivana Karásková

Citace – Veronika Blablová, Pavel Havlíček a Ivana Karásková, *Kdopak to mluví? Pročínské narativy v českých alternativních médiích*, (Praha, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2022).

Analýza dat – Všechna data naleznete na webové stránce projektu www.mapinfluence.eu.

Poděkování – Autoři děkují za pomoc při sběru dat a analýze mediálního diskurzu těmto výzkumným asistentům (v abecedním pořadí): Pavel Kameník, Filip Šebok.

Tato publikace vznikla v rámci projektu **MapInfluenCE** (dříve známého jako ChinfluenCE), který zkoumá vliv Číny, Ruska a jiných autoritářských režimů ve střední Evropě, konkrétně v Česku, Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Komparativní povaha projektu umožňuje identifikovat, jaké strategie a nástroje Čína a Rusko používají, kde dochází k souhře a kde si naopak konkurují. Pro detailnější srovnání vývoje mediální debaty k tématu čínských investic a 5G sítí ve všech zemích Visegrádu viz Karásková, I. et al. *Careful or careless? Debating Chinese investment and 5G technology in Central Europe*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021).

Projekt MapInfluenCE vznikl a probíhá pod hlavičkou Asociace pro mezinárodní otázky (AMO). Vydání studie podpořil grant National Endowment for Democracy (NED).

Sazba – Zdeňka Plocrová

Tisk – Vydavatelství KUFŘ, s.r.o. – tiskárna

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

Žitná 27/608

CZ 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

info@amo.cz

www.amo.cz

© AMO 2022

ISBN 978-80-88470-05-2 (tištěná verze)

ISBN 978-80-88470-06-9 (verze ke stažení v pdf)

Obsah

Shrnutí	7
Úvod: prokremelská média a čínské narativy	9
Sítě 5G: debata bez odborníků	13
Čínské investice: příliš mnoho nebo příliš málo?	17
Hongkong: příležitost pro protiamerický diskurz	20
Sin-t'iang: hlavně opatrně	23
Tchaj-wan: nová třetí plocha	25
Závěr	28
Autoři	30
O MapInfluenCE	31
O AMO	32
Poznámky	33

Shrnutí

- Ještě před ruskou invazí na Ukrajinu bylo možné v alternativních médiích ve střední Evropě pozorovat výrazné prolínání ruských a čínských narativů.
- Tato analýza se zaměřuje na narativy pojící se s čínskými tématy tak, jak je šířily tři nejčtenějších alternativní online servery v České republice (Parlamentní listy, Sputnik Česká republika a Aeronet) mezi lety 2019 a první polovinou roku 2021. Studie analyzovala souběh čínských a ruských narativů u pěti konkrétních témat: budování sítí páté generace (5G), čínských investic, protestů v Hongkongu a v tématech Sin-ťiang a Tchaj-wanu.
- Přestože čínské a ruské informační operace neprobíhají stejně, sledují jiné cíle a využívají různé taktiky, je možné doložit jejich postupné sbližování, například používáním stejných kanálů pro šíření zpráv a zacílením na stejné publikum.
- Alternativní média často kopírují diskurz prezentovaný mainstreamovými médii, což bylo zejména patrné u témat spojených s čínskými investicemi a budováním 5G sítí. Zde se výsledky mapování diskurzu částečně překrývají se zjištěními předchozí analýzy projektu MapInfluenCE, jež se věnovala právě mainstreamovým médiím.¹
- Přesto lze vysledovat důležité rozdíly, například v příležitostném rámování diskuze do širšího rámce, který spolupráci s Čínou v oblasti budování sítí páté generace líčil jako nutnost vzhledem k jejímu technologickému potenciálu a zároveň bagatelizuje vyplývající bezpečnostní rizika.
- Téma čínských investic bylo patrně nejvíce lokalizovanou debatou z celkem pěti analyzovaných témat. Texty propagující čínské investice byly spíše vzácné, většina článků se zaměřovala na faktické informace a aktuální dění.
- U dalších témat, zejména Hongkongu a Tchaj-wanu, studie ukázala, že alternativní média často přejímají čínskou rétoriku, kterou přizpůsobují českému publiku. Příkladem může být narativ, který přirovnával – poněkud krkolomně – situaci v Hongkongu k Československu v roce 1968 nebo Tchaj-wan k Sudetům.
- Zejména do článků o Hongkongu se promítaly oficiální postoje Pekingů, který často argumentoval vměšováním „vnějších sil“ do vnitřních záležitostí Číny a vývozem „barevných revolucí“.

- Ačkoli byla drtivá většina článků o Tchaj-wanu na základě zvoleného metodologického přístupu vyhodnocena jako formálně neutrální, výběr citátů, expertních komentářů a clickbaitových titulků nese jasně patrné snahy o manipulaci čtenáře.
- Tématu Sin-ťiang a s ním spojeným porušováním lidských práv věnovala alternativní média nejméně pozornosti.
- Analýza ukázala, že záměr deklarovaný alternativními médii “publikovat alternativní úhly pohledu” může v důsledku vést k přejímání postojů a prohlášení čínské komunistické strany.
- Sputnik pokrýval převážně mezinárodní události, přičemž obsah většinou nepřizpůsoboval českému publiku. Tuto skutečnost lze vysvětlit tendencí přebírat články z jiných jazykových mutací Sputniku. Parlamentní listy poskytovaly více lokální pohled na daná témata, zatímco Aeronet se k tématům souvisejícím s Čínou vyjadřoval pouze sporadicky, zato formou obsáhlých komentářů.
- Manipulativní techniky, které používají analyzovaná alternativní média, nejsou vždy na první pohled zřejmé. Alternativní média používala rafinovanější strategie, jakými bylo vytržení citátů z kontextu, zaměňování faktů, zdůrazňování čínských a ruských komentářů a vynechávání zásadních informací.
- Analyzovaná alternativní média také často citovala zahraniční odborníky a politiky, včetně těch ruských a čínských, u některých témat zjevně na úkor představení českého úhlu pohledu.
- Při informování o tématech souvisejících s Čínou může být publikování čínského postoje k této problematice přirozenou součástí diskurzu, pokud je zasazeno do kontextu a řádně vysvětleno, což se v analyzovaných médiích neděje.
- Proklamovaná snaha alternativních médií představit pluralitu názorů vede k stírání rozdílů mezi relevantními a nerelevantními zdroji a k zesílení okrajových hlasů. Stejně tak mizí rozdíl mezi profesionálními novináři a blogery publikujícími své názory, často bez uvedení své odbornosti, příslušnosti nebo zdroje informací. To je patrné i z tendence anonymizovat autory, přičemž autoři pak nenesou tíži odpovědnosti za své texty.
- Paralelně s českou analýzou probíhala také analýza alternativních médií na Slovensku (při použití stejné metodologie). Výsledky slovenské analýzy se překvapivě shodují s českými závěry.²

Úvod: prokremelská média a čínské narativy

Média hrají klíčovou roli při formování diskuze, interpretování dat a šíření informací. Nejen informují o sociální realitě, ale zároveň pomáhají tuto realitu utvářet. Převážně u neznámých témat, odtržených od osobní zkušenosti čtenáře, jakými jsou informace o dění ve vzdálených zemích, se publikum spoléhá na nestranné a věcné zpravodajství médií. Není divu, že vzhledem ke klíčové roli médií v utváření vnímání událostí, o ně mají zájem různí aktéři, od domácích politických a ekonomických elit až po cizí mocnosti. Ve střední Evropě mezi velmoci s ambicemi ovlivňovat mediální diskurz jednoznačně patří Rusko i Čína. Jejich úsilí o získání vlivu v českém mediálním prostředí bylo v minulosti analyzováno převážně odděleně a otázka, zda Rusko a Čína spolupracují při šíření narativů, zůstávala po dlouhou dobu z velké míry nezdopovězena.

V souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu se zjevná čínská podpora ruským narativům dostala do popředí zájmu politiků, analytiků i médií. Ještě před invazí však bylo možné pozorovat známky prolínání ruských a čínských narativů. Řada předchozích analýz mediálního diskurzu, které vznikly v rámci projektů MapInfluenCE a China Observers in Central and Eastern Europe (CHOICE), nastínila možnou konvergenci informačních operací obou velmocí ve střední a východní Evropě. Například v Bulharsku sdílela média Russia Today (RT) a China Today nejen kancelář, ale i editora.³ V zemích Visegrádu byly dokumentovány případy, kdy články ruských médií publikujících v místních jazycích aktivně bránily čínskou společnost Huawei a pomáhaly šířit dezinformace výhodné pro Peking. Tyto tendence byly rovněž viditelné u textů věnujících se prodemokratickým demonstracím v Hongkongu nebo původu viru COVID-19. Zmíněná média také poskytovala velký prostor čínským velvyslancům a politickým představitelům, kteří zde publikovali svá stanoviska a prezentovali oficiální čínskou linii bez vysvětlujícího kontextu nebo redakční úpravy.⁴

Je třeba uvést, že čínské a ruské informační operace probíhají odlišně, sledují vlastní cíle a využívají různé taktiky. Přesto je možné doložit jejich postupné sblížení, například používáním stejných kanálů pro šíření zpráv a zacílením na stejné publikum.

Tato studie analyzuje narativy o tématech bezprostředně souvisejících s Čínou, které šířila online alternativní média v České republice. Studie se zaměřila na narativy o sítích páté generace (5G), čínských investicích, protestech v Hongkongu a tématech Sin-tiangu a Tchaj-wanu tak, jak se objevovaly v médiích, u nichž lze věrohodně doložit tendenci šířit dlouhodobě proruské narativy.

Analýza navazuje na předchozí studie publikované projektem MapInfluenCE, jež se věnovaly obrazu Číny ve střeoevropských médiích (2018),⁵ mediálnímu pokrytí čínských investic a budování sítí páté generace (2020)⁶ a čínské propagandě a dezinformacím ve střední Evropě (2020).⁷ Tato studie využívá know-how získané z předchozího mapování čínských narativů v mainstreamových médiích v zemích

Visegrádu (České republice, Polsku, Maďarsku a Slovensku) a kombinuje je se specifickou znalostí českého prostředí alternativních médií.

Při výběru médií pro následnou analýzu vycházel tým projektu MapInfluenCE z již dostupných studií a databází. Výsledný seznam zkombinoval informace Atlasu Konspirací⁸ a Prague Security Studies Institute (PSSI).⁹ Je třeba uvést, že tyto zdroje nepoužívají jednotný metodologický přístup ani terminologii, přičemž se lze potkat s pojmy jako „dezinformační a konspirační média“, „prokremelské“ nebo jednoduše „antisystémové weby“. Projekt MapInfluenCE ve svých studiích používá termín „alternativní média“, pro odlišení těchto webů od mainstreamových médií. Zároveň se tato média často sama definují jako „alternativní“.^{10,11} V odborné literatuře lze nalézt definici alternativních médií například jako „média, která zpochybňují zavedené kanály a předkládají alternativní přístupy a perspektivy, které jsou v rozporu se zažitým dominantním diskurzem v mainstreamových médiích nebo se od něj odchyľují“.¹² „Alternativní“ povahu médií lze demonstrovat nejen ve vztahu k publikovanému obsahu, ale také na způsobech produkce zpráv, častém využití clickbaitových titulků a nedodržování standardů etické a nezaujaté novinářské práce a transparentnosti.

Kromě výše uvedených znaků patří mezi specifika vybraných alternativních médií také dlouhodobé nekritické přejímání některých proruských a antisystémových narativů. V České republice (ale i na Slovensku) se zdá, že je dezinformační prostředí poměrně bohaté a dobře etablované. Působí zde asi 70 online informačních webů, které alespoň do jisté míry šíří proruské narativy.¹³ Používají taktiku tzv. „praní informací“,¹⁴ tedy skrývání původních zdrojů v kombinaci s budováním sítí pro systematické šíření dezinformací, což se jeví jako jeden z trendů posledních let.¹⁵

Analytici projektu MapInfluenCE uznávají přítomnost prokremelských narativů v analyzovaných médiích, avšak je důležité zmínit, že (kromě jedné výjimky) chybí důkazy, které by jednoznačně ukazovaly na přímé vazby těchto médií na Rusko. V tuto chvíli je tedy možné hovořit pouze o tom, že alternativní média preferují Rusko před Západem. Tato média často přebírají prohlášení ruských vládních úředníků, prezentují antisystémové komentáře a zapojují se do kritiky západních struktur, jaké pro ně představují Evropská unie nebo NATO, a zprostředkovávají zprávy, které jsou v souladu s ruskými informačními operacemi a zájmy.¹⁶

Seznam alternativních online médií byl pro účely analýzy zúžen na tři alternativní online média s největší čteností, tedy na Parlamentní listy, českou lokalizovanou verzi Sputniku a Aeronet.¹⁷

Nejvýraznějším a nejčtenějším alternativním médiem působícím v České republice jsou Parlamentní listy, které slouží jako brána mezi mainstreamovými a spíše okrajovými informačními kanály. S měsíční čteností dosahující několika stovek tisíc¹⁸ je jistě nejlépe zavedeným a zároveň nejziskovějším alternativním zdrojem informací.

Parlamentní listy často oslovují politiky a politické strany a nabízejí se jim jako volně dostupná platforma disponující velkou čtenářskou základnou. Toto je pravděpodobně nejkontroverznější prvek Parlamentních listů, jelikož jsou často jediným místem, kde se okrajovým názorům dostává takové pozornosti. Redakční strategie je založena na využívání clickbaitových titulků, čímž často přitahuje vysoce polarizující názory. Majitel serveru připustil, že často dochází při vytváření zpráv k „chybám“ a argumentoval tím, že média jsou koneckonců motivována snahou o maximalizaci zisku.¹⁹

Aeronet, druhé médium vybrané pro analýzu, se vyznačuje komplexními a dlouhými komentáři s konspirativním obsahem a často protiamerickým laděním. Pod převážnou většinou příspěvků je podepsán autor „VK“, což je zkratka pro „Vedoucí kolotoče“. Autor svůj přístup popsal jako „guerillovou žurnalistiku“, která má otevřít mysl čtenářů a zpochybnit diskurz, který je podle něj hluboce ovlivněn Spojenými státy americkými a Západem.²⁰ Rozšíření činnosti tohoto webu se pojí se začátkem ruské agrese proti Ukrajině v roce 2014, kdy Aeronet znásobil svou rétoriku.

Na rozdíl od ostatních dvou alternativních médií je Sputnik Česká republika (v této studii dále jen Sputnik) přímo napojen na ruský stát. V současné době funguje ve 30 různých jazycích, včetně češtiny a slovenštiny,²¹ a proto je obzvláště zajímavý kvůli zprostředkovávání prokremelských narativů.

Vybraná alternativní média se jednoznačně liší ve svých strategiích. Některá využívají clickbaitové titulky a orientují se na zisk z reklamy (Parlamentní listy), vyznačují se slabou redakční politikou, konspirativním a senzačním obsahem vysvětlujícím světový řád (Aeronet) nebo přímo zprostředkovávají prokremelské postoje (Sputnik).

Analýza ukazuje, že významnou část obsahu v těchto médiích představují pouze přetisky článků, komentářů, tweetů nebo příspěvků na Facebooku bez jakéhokoli redakčního vstupu nebo přidání kontextu. Na základě získaných dat lze identifikovat určité trendy, které ukazují pravidelné přebírání obsahů z jiných webů. Konkrétně se jedná o stránku Vasevec.cz, iniciovanou bývalým premiérem Jiřím Paroubkem. Jinak se však zdá, že zdroje většiny přetištěných článků byly vybrány náhodně a autorům této studie se nejeví, že by médium mělo systematickou politiku pro přetiskování zpráv. Zatímco Sputnik přetiskl několik článků ze svých dalších jazykových verzí, včetně té ruské, publikoval také články z The New York Times, Washington Post atd. Tuto strategii však nelze nalézt u Aeronetu, kde veškerý analyzovaný obsah představoval původní tvorbu.

Alternativní online média, na které se studie zaměřila, také málokdy uvedla autora textu. Metodologický přístup zvolený pro tuto studii analyzoval také roli tvůrců agendy, včetně novinářů, kteří hrají důležitou roli při tvoření diskurzu, výběru úhlů pohledu a citací. Vzhledem k tomu, že autoři byli zřídka zmíněni, nebylo možné jejich vliv na formování diskurzu podrobně analyzovat. Fungování alternativních médií do značné míry maže hranici mezi novináři a ostatními přispěvateli, jelikož tato média publikují a přetiskují komentáře a blogové příspěvky různých autorů, přičemž občas chybí uvedení jejich příslušnosti k organizaci nebo specifikace odbornosti.

Analyzovaná média navíc často používají tzv. clickbaitovou strategii, která motivuje čtenáře ke kliknutí a otevření jejich webových stránek pomocí přitažlivých, šokujících nebo jinak zajímavých titulků. Tato tendence platí pro většinu článků, včetně těch, které jsou kategorizovány jako zprávy, přestože nakonec postrádají jakýkoliv šokující obsah nebo citové zbarvení. Titulky tak často nemusí nutně korespondovat se skutečným obsahem článku.

Analytici následně vyfiltrovali pomocí sady klíčových slov²² zprávy k pěti tématům souvisejícím s Čínou, která se často objevovala v českých alternativních médiích a z nichž některá byla vnímána jako citlivá pro čínskou komunistickou stranu (otázka Sin-tiangu, Hongkongu nebo Tchaj-wanu). Časový rámec pro analýzu pokrýval osmnáct měsíců, od ledna 2019 do června 2021.

Výsledný dataset obsahuje 1484 článků publikovaných českými alternativními médii. Dataset byl následně ručně vyčištěn o možných chybových výsledků a irelevantních výstupů. Výsledný dataset analytici třídili a kodovali na základě řady kritérií, včetně typu textu (např. článek, zpráva, komentář, rozhovor, přetisk atd.), podtémat (identifikace témat diskutovaných ve vztahu k hlavnímu problému) a tvůrců agendy (autoři textů a citovaní jednotlivci či instituce). V případě tvůrců agendy analytici zohledňovali pracovní pozici a případnou afilii k organizaci podle uvedení samotných médií.

Vzhledem ke specifickým vlastnostem alternativních médií vytvořili autoři této studie oddělené kategorie tzv. „přetisků“, neboli přetištěných článků z jiných médií bez jakýchkoli dodatečných redakčních úprav, a „komentovaných zpráv“. Tato druhá, specifická kategorie odkazuje na přetištěný článek, který však autoři navíc okomentovali, přidali své postřehy nebo na informace uvedené v původním textu reagovali.

Další krok analýzy se zaměřil na identifikaci sentimentu na tříbodové škále, přičemž mediální výstupy byly označeny jako pozitivní, negativní nebo neutrální vůči Číně. Sentiment vyjádřený vůči Číně byl posuzován výhradně na základě částí textů připisovaných autorovi, s vynecháním citací a komentářů ostatních tvůrců agendy.

Výsledná analýza pomáhá zodpovědět základní otázku o povaze prolínání čínských a ruských narativů a poskytuje komplexní a jedinečnou analýzu informování o klíčových tématech spojených s Čínou ze strany českých alternativních médií. Přináší také nový vhled do fungování alternativních médií v České republice.

Sítě 5G: debata bez odborníků

Diskuzi o potenciálním zapojení Číny do budování sítí páté generace (5G) v České republice se věnovalo celkem 290 článků. Z toho se 168 objevilo v Parlamentních listech, 108 ve Sputniku a 14 v Aeronetu. Obsah tvořily převážně přetištěné články (33 %) a zprávy (32 %), dále komentáře (12 %), rozhovory (10 %), články (7 %) a další, nezařazené typy (6 %).

Výsledky předchozí analýzy projektu MapInfluenCE zaměřené na téma 5G sítí v mainstreamových médiích poskytly týmu možnost zajímavého srovnání mediálního pokrytí daného tématu.²³ Alternativní média se v pokrytí klíčových témat příliš nelišila od mainstreamových médií. Diskuzi o sítích páté generace dominovalo téma spojené s otázkou kolem čínské společnosti Huawei. Další čínská společnost ZTE byla zmíněna jen okrajově. Diskuze se točila zejména kolem bezpečnostních rizik a varování vydaných v různých zemích, se zvláštní pozorností věnovanou Spojenému království²⁴ a Německu a tzv. Five Eyes (zpravodajské alianci Austrálie, Kanady, Nového Zélandu, Velké Británie a USA). Stejně jako v mainstreamových médiích se i články publikované v alternativních médiích zaměřovaly na strategie pro budování 5G sítí a spolupráci s partnery, zejména USA a EU.²⁵ Otázka 5G byla významným bodem diskuze během návštěvy Mikea Pompea v České republice²⁶ a návštěvy Andreje Babiše v USA.²⁷

OBRÁZEK 1: REPREZENTACE KLÍČOVÝCH TÉMAT SPOJENÝCH S TÉMATEM 5G SÍTÍ V SOUVISLOSTI S ČÍNOU V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH ALTERNATIVNÍCH MÉDIÍCH (2019–6/2021)

Celkové rámování diskuze vedené alternativními médii však vyžaduje hlubší analýzu. V alternativních médiích byla sice společnost Huawei představována jako bezpečnostní riziko, ale podstatně méně často než v mainstreamových médiích (v 50 % všech analyzovaných článků ve srovnání se 72 % v případě výstupů mainstreamových médií publikovaných v letech 2019–2020). Navíc alternativní média často vynechala kontext a nabídla omezený pohled na tento problém, přičemž jej vykreslovala jako součást obchodní války mezi Čínou a USA.²⁸ Tento příliš zjednodušený pohled pak nevysvětloval důvody vedoucí k bezpečnostnímu varování, což mohlo přispět ke zkreslení.

Některé články tvrdily, že USA vydaly bezpečnostní varování před Huawei a rozhodly se požádat Kanadu o zatčení Meng Wan-čou,^{29,30} aby zabránily Číně stát se technologickým lídrem. Další články připomínaly Snowdenovu aféru³¹ a aktivity americké rozvědky³² a naznačovaly, že Čína se chová stejně jako v minulosti Spojené státy americké.³³ Další narativy zdůrazňovaly tlak USA na spojence, aby se zdrželi spolupráce s Huawei.³⁴ Komentáře k čínskému zapojení do budování 5G sítí v České republice očividně poskytovaly příležitost vyjádřit se k tématům týkajícím se USA, přičemž se tedy debata odklonila k USA namísto vysvětlení kontextu ve vztahu k Číně.

Problematika budování 5G sítí byla také často zmiňována v souvislosti s tématem čínských investic. Tyto články obvykle zmiňovaly čínskou iniciativu Pás a stezka, návštěvy českého prezidenta Miloše Zemana v Číně a jeho komentáře k 5G sítím a potenciálnímu zapojení Číny do tendru na jadernou elektrárnu Dukovany-II. Část článků se věnovala varování prezidenta Zemana před čínskou odvetou kvůli negativnímu postoji České republiky ke spolupráci s Huawei. Zeman přitom hovořil o hrozbě čínské odvety a negativních dopadech na české firmy, které v Číně působí (například Home Credit nebo automobilka Škoda).³⁵ Častý společný výskyt těchto dvou témat v mediální debatě o česko-čínských vztazích lze tedy vysvětlit těmito průniky.

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB), který v prosinci 2018 vydal bezpečnostní varování týkající se Huawei, byl v některých případech vystaven kritice ze strany alternativních médií. Články například tvrdily, že pro tento krok chyběly důkazy.^{36,37} Kritika se týkala i Bezpečnostní informační služby (BIS), která ve svých bezpečnostních zprávách často zmiňovala Čínu, a jejího ředitele Michala Koudelky, který byl označen za „bezpečnostní riziko“ kvůli svému zaměření na Čínu a Rusko a tedy opomíjení údajných hrozeb ze strany Západu.³⁸ Ke kritice zpravodajských služeb do značné míry přispěl také prezident Zeman, jenž se dlouhodobě řadil k nejhlasitějším zastáncům spolupráce s Čínou a Ruskem.

Další zajímavý narativ v diskurzu o sítích páté generace v alternativních médiích odkazoval na čínskou technologickou zdatnost, zdůrazňoval atraktivitu země pro výzkumníky³⁹ a jedinečný výzkumný potenciál společnosti Huawei.⁴⁰ Jeden článek dokonce zmínil, že mobilní telefony Huawei patří k nejbezpečnějším na trhu, protože se do nich nemohou infiltrovat zpravodajské agentury.⁴¹ Tyto úryvky zapadají do širšího rámce, který spolupráci s Čínou líčí jako nutnost vzhledem k jejímu technologickému potenciálu a zároveň bagatelizuje vyplývající bezpečnostní rizika.

Kromě těchto tendencí analýza identifikovala zásadní rozdíly mezi posuzovanými médii. Sputnik obecně pokrýval především mezinárodní agendu týkající se 5G sítí, zejména rivalitu mezi USA a Čínou. Důležité je také zdůraznit, že Sputnik často opomíjel zmínit bezpečnostní varování vydané NÚKIB a místo toho zdůrazňoval

roli amerických zpravodajských služeb. Toto zjištění lze vysvětlit strategií Sputniku přetiskovat články z jiných médií bez přizpůsobení lokálnímu publiku.

Parlamentní listy naopak více reflektovaly českou debatu a poskytovaly prostor pro komentáře z českého prostředí. Objevovala se témata vysvětlující fungování 5G sítí a jejich budování v České republice, konference o 5G konaná v Praze,⁴² soudní spory Huawei,⁴³ spolupráce Huawei a PPF Group⁴⁴ nebo setkání premiéra Babiše s čínským velvyslancem v ČR, jež následovalo po vydání bezpečnostního varování ohledně Huawei ze strany NÚKIB.⁴⁵ Dalším zajímavým tématem, které se objevovalo v Parlamentních listech, bylo srovnání Ruska a Číny a potenciálních hrozeb, které představují, přičemž několik autorů tvrdilo, že Čína představuje větší riziko.^{46,47} Zejména ve srovnání s ostatními analyzovanými médii se Parlamentní listy snažily o aktivní vytváření diskurzu. Zazněly například negativní komentáře, podle nichž Čína zneužívá technologie ke shromažďování dat a kategorizaci své populace,⁴⁸ byl dán i prostor názorům podporujícím postoj NÚKIB⁴⁹ a kritizujícím snahu o preferenci levného řešení před bezpečnostními riziky.⁵⁰

Ve srovnání se Sputnikem a Parlamentními listy zahrnul Aeronet téma 5G sítí do své analýzy světového vývoje. Často zdůrazňoval svůj výhradní přístup ke zdrojům informací, údajně i z čínské ambasády v Praze,⁵¹ a publikoval dlouhé, často značně spleťté komentáře. Aeronet například uvedl, že zná obsah zprávy úřadu pro kybernetickou bezpečnost (NÚKIB),⁵² přestože se zaměstnanci úřadu vyhýbali poskytování podrobných informací. Aeronet také varoval před tím, že společnost Huawei použije proti České republice arbitráž, aby zabránila ostatním vládám EU „šířit americkou propagandu“ proti Huawei.⁵³ Rovněž zmínil údajný americký záměr získat strategickou kontrolu nad 5G sítěmi v EU, přičemž z tohoto důvodu podle něj Spojené státy tlačí na země EU, aby nespolupracovaly s Huawei.⁵⁴ Nechyběla ani tvrzení, že 5G sítě budou použity pro posílení státního dohledu a kontroly. Jeden článek také varoval před 5G sítěmi obecně, přičemž odkazoval na systém sociálních kreditů v Číně, který v kombinaci s 5G dělá „ze života doslova 5G koncentrák“.⁵⁵

Analýza sentimentu ukázala, že alternativní média zaujala vůči Číně neutrální postoj s pouze několika případy explicitně pozitivních nebo negativních článků. Tyto výsledky vycházejí z metodologického přístupu nastíněného v úvodní části studie a používaného i pro předchozí diskurzivní analýzy. Vzhledem k tomu, že analýza sentimentu zohledňovala pouze části článků, které napsali autoři textů, je výsledný sentiment převážně neutrální. Na druhou stranu je třeba zdůraznit, že to nutně neznamená, že by byl celkový sentiment textu neutrální. Autoři textů se v diskurzu vymezovali pomocí výběru citací nebo osob pro rozhovor. Tato praxe byla zřejmě již v analýze mainstreamových médií v předchozí studii projektu MapInfluenCE,⁵⁶ a proto může být vnímána jako běžná praxe.

Zatímco pozitivní články podtrhovaly technologický rozvoj Číny,^{57,58} negativní sentiment byl evidentní ve zmínkách zdůrazňujících zranitelnost kritické technologické infrastruktury⁵⁹ a napojení Huawei na „komunistickou diktaturu“.⁶⁰

Analýza identifikovala celkem 175 tvůrců diskurzu, z nichž většina byla citována pouze jednou. Pokud se objevily citace častěji, byl to obvykle důsledek recyklování stejných komentářů. To se projevilo zejména v případě bezpečnostního varování NÚKIB a vyjádření českého prezidenta Miloše Zemana, který v nich kritizoval NÚKIB a podporoval spolupráci s Huawei v Maďarsku⁶¹ a dalších zemích. Z dalších politic-

kých představitelů byli v článcích často citováni premiér Andrej Babiš, senátor Pavel Fischer nebo europoslanec Alexandr Vondra. Zatímco Babiš zaujal spíše neutrální postoj, Fischer a Vondra se ke spolupráci s Čínou postavili odmítavě.

Jak již bylo naznačeno, média málokdy poskytla jména autorů, což vylučuje podrobnější analýzu. Je však možné identifikovat důležitou roli bývalého premiéra Jiřího Paroubka, který často publikuje komentáře k otázkám souvisejícím s Čínou. Kromě expremiéra lze uvést několik novinářů, kteří se tématu často věnují, například Barbora Richterová, Marek Korejs, Radim Panenka, Zuzana Koulová nebo Daniela Černá.

Články postrádaly postřehy od odborníků, včetně analytiků na Čínu, ekonomů nebo odborníků na technologie. Bližší pohled navíc ukazuje, že 24 % osob označených alternativními médii jako experti pocházelo z Číny a 14 % z Ruska. Zejména Sputnik citoval často odborníky z Ruska a poskytoval značný prostor čínským představitelům či expertům. Podobný trend zachytila také analýza MapInfluenCE provedená v Polsku.⁶²

Například jeden čínský analytik zdůraznil, že „vztahy mezi Čínou a Českou republikou byly vždy přátelské“, zmínil výhody iniciativy Pás a stezka a varoval, že „pokud [Česká republika] upustí příležitost spolupráce s Čínou, pak místo České republiky převezme Maďarsko nebo Slovinsko“.⁶³

Diskurz do značné míry postrádal postřehy místních odborníků a místo toho vznikl (pro Čínu výhodný) prostor pro nekritické komentáře ignorující problematiku bezpečnostních rizik.

V případě Parlamentních listů analýza identifikovala různé české politiky a také zástupce společnosti Huawei (včetně jejího viceprezidenta pro střední a východní Evropu a severský region Radosława Kedzii), kteří se k problému vyjadřovali. Kedzia odmítal jakékoli vazby mezi Huawei a komunistickou stranou Číny,⁶⁴ zatímco Mika Lauhde, viceprezident Huawei pro kybernetickou bezpečnost a ochranu soukromí, propagoval společnost obecně a tvrdil, že Huawei se za posledních 30 let nepotýkala s žádným závažným kybernetickým incidentem.⁶⁵

Jak již bylo uvedeno, pro Aeronet není možné provést analýzu tvůrců diskurzu, jelikož se zdržel používání citací a autoři článků zůstali v anonymitě.

Čínské investice: příliš mnoho nebo příliš málo?

Tato podkapitola přináší výsledky diskurzivní analýzy 208 textů, přičemž většinu tvořily zprávy (30 %), těsně následované přetištěnými články (27 %), komentovanými zprávami (13 %), rozhovory (13 %), články (7 %) a dalšími (10 %). Parlamentní listy zveřejnily 135 článků, Sputnik o tomto tématu informoval v 63 případech a Aeronet v 10.

Většina textů z velké části informovala o investicích do České republiky – investice do jiných zemí byly zmiňovány výjimečně. Ve srovnání s ostatními tématy tedy debata více reflektovala místní podmínky. Mezinárodní kontext se omezoval na občasné zmínky o iniciativě Pás a stezka⁶⁶ nebo situaci v jiných zemích, včetně Itálie, kde byly čínské investice údajně přínosné, jelikož „jsou to dlouhodobé investice, tedy čínský investor se nepokouší koupit nové technologie, aby je odvezl domů – investují do Itálie, aby zůstaly v Evropě nadlouho“.⁶⁷ Podobné komentáře byly patrné i v článku o Íránu zdůrazňujícím ekonomické výhody, které přináší čínští turisté.⁶⁸

Investice (nebo jejich nedostatek)⁶⁹ byly často zmiňovány na pozadí česko-čínských vztahů, např. ve zprávách o návštěvách prezidenta Zemana v Číně, zejména v debatě o jeho možné návštěvě summitu platformy spolupráce zemí střední a východní Evropy s Čínou (tzv. “16+1”) na jaře 2020.⁷⁰ S Milošem Zemanem se pojila i další zásadní témata, například snahy o sportovní diplomacii a doprovod slavných českých sportovců Jaromíra Jágra a Pavla Nedvěda při jeho cestě do Číny.⁷¹

OBRÁZEK 2: REPREZENTACE KLÍČOVÝCH TÉMAT SPOJENÝCH S ČÍNSKÝMI INVESTICEMI V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH ALTERNATIVNÍCH MÉDIÍCH (2019–6/2021)

Podobně jako v českých mainstreamových médiích⁷² dominovaly diskurzu aktivity čínské společnosti CEFC, jejíž aktiva v roce 2018 převzala kvůli finančním problémům čínská státní společnost CITIC. Alternativní média jen zřídka odkazovala na konkrétní příklady čínských investic v zemi, přičemž jako nejúspěšnější investice byl prezentován vstup do Slavia Praha.⁷³ Na druhou stranu sledovaná média často informovala v souvislosti s čínskými investicemi o společnostech PPF, Home Credit a Škoda kvůli jejich působení na čínském trhu.⁷⁴

Články se také často zaměřovaly na ekonomickou spolupráci s Čínou obecně a zmiňovaly její specifika.⁷⁵ To vedlo k několika zmínek o údajné jedinečnosti České republiky jako „brány“ pro strategické investice z Číny.⁷⁶ Zajímavé je, že několik článků propagovalo také tradiční čínské narativy o mírumilovné povaze Číny⁷⁷ a jeden článek zdůraznil výhody levných a kvalitních čínských výrobků vedoucích k nižším cenám pro českou populaci.⁷⁸ Texty propagující čínské investice však byly spíše vzácné, většina článků se zaměřovala na faktické informace a aktuální dění.

Zrušení dohody o sesterském městě mezi Prahou a Pekingem a následné navázání partnerství s tchajwanským hlavním městem Tchaj-pej znovu otevřelo debatu o potenciální čínské odvetě a možných ztrátách čínských investic. Proto se objevilo srovnání mezi investicemi poskytnutými Čínou a Tchaj-wanem. Samozřejmě se k tomu připojila i další témata, jako je kulturní diplomacie a s tím související zrušení plánovaných koncertů Pražské komorní filharmonie v Číně.⁷⁹ Napětí mezi Prahou a Pekingem poskytlo prostor pro využití tohoto tématu v politických přestřelkách na domácí půdě. Analyzované články často citovaly politické představitele, například prezidenta Miloše Zemana⁸⁰ nebo Tomia Okamuru,⁸¹ kteří kritizovali pražského primátora Hříba a potenciální negativní dopad jeho jednání. Později byly podobné komentáře namířeny na předsedu Senátu Miloše Vystrčila kvůli návštěvě Tchaj-wanu na podzim 2020.⁸²

Zároveň se objevily i opačné pohledy. Například Zelení volali po „Czexitu“ z formátu spolupráce zemí střední a východní Evropy s Čínou (tzv. 16+1) kvůli čínské snaze ovlivňovat českou politiku.⁸³ Několik článků zmínilo evropské obavy z Číny, jejich příslibů investic do infrastruktury a politiky rozdělování,⁸⁴ která přispívá k narušení vnitřní koheze EU.⁸⁵ Kromě toho se články zřídka zabývaly vztahy mezi EU a Čínou a soustředily se především na českou debatu.

Stejně jako u ostatních témat, i zde Aeronet nabídl podrobná – místy až bizarní – vysvětlení. Série článků například přinesla informace o vztazích mezi CEFC a slovenskou společností J&T, které vyústily v tvrzení, že čínské investice jsou ve skutečnosti prostředky odčerpávané ze slovenských bank, jež byly dříve vytunelovány čínskou mafií.⁸⁶ Aeronet navíc naznačil, že Jie Tien-ming (Ye Jianming), předseda CEFC a poradce prezidenta Zemana, byl členem fuťienské mafie. Tuto kauzu Aeronet nazval „operací Krteček“.⁸⁷ Další článek této série předpokládal, že čínská mafie zaplatila část kampaně (neúspěšného) prezidentského kandidáta Jiřího Drahoše.⁸⁸ Aeronet také přinášel konspirační teorie týkající se Izraele, například tvrdil, že Tu Wej (Du Wei), čínský velvyslanec v Izraeli, který byl nalezen ve svém bytě mrtvý v roce 2020, byl zabit izraelskou zpravodajskou agenturou Mossad na žádost americké administrativy.⁸⁹

Mnoho článků bylo formálně neutrálních a pouze několik vykazovalo výrazně pozitivní či negativní sentiment. Pozitivní postoj k Číně byl vyjádřen například v článcích, jejichž autorem je Čang Tien-min (Zhang Jianmin), dnes již bývalý čínský

velvyslanec v České republice, který propagoval iniciativu Pás a stezka⁹⁰ a zmínil, že čínské společnosti investující v České republice „přinášejí hmatatelné výhody“.⁹¹ Dalšími zajímavými texty byly komentáře bývalého premiéra Jiřího Paroubka, které chválily například čínské investice a čínský systém vzdělávání⁹² a hodnotily čínské investice do fotbalové Slavie jako „prostě skvělé“.⁹³ Jeden z pozitivních článků také představoval Čínu jako geopoliticky odpovědnou zemi a zdůraznil její mírumilovnou a kooperativní povahu.⁹⁴ Tyto narativy jsou typicky používány čínskými představiteli, kteří se pokoušejí prezentovat Čínu jako spolupracující a mírumilovnou mocnost s dlouhou a bohatou historií.⁹⁵ Podobné narativy jsou také používány pro zdůraznění rozdílu mezi Čínou a USA, přičemž zobrazují Čínu jako zodpovědného partnera pro spolupráci.

Negativní zmínky se objevily například při porovnání investic z Číny a Tchajvanu. Například bývalý ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg označil čínské investice za „směšné“.⁹⁶ Další autor Jan Ziegler přirovnal čínské investice k lochenské příšeře a vtipkoval, že o ní „všichni mluví, ale nikdo ji ještě neviděl“.⁹⁷

Do diskurzu o čínských investicích přispělo celkem 125 různých tvůrců agendy, přičemž nejvíce citovanými osobami byli Češi (85 %), což ukazuje na lokální charakter této problematiky. Pět procent tvůrců agendy bylo čínského a čtyři procenta ruského původu.

Debatu tvořili z velké části politici (37 %), přičemž nejvýraznějším hlasem byl prezident Miloš Zeman, následovaný premiérem Andrejem Babišem a dalšími představiteli Kanceláře prezidenta republiky, tedy kancléřem Vratislavem Mynářem a mluvčím Jiřím Ovčáčkem. Jinak byli tvůrci agendy citováni většinou jednou. Pokud byli citováni častěji, šlo většinou o opakování již zmíněných komentářů. Novináři například neustále recyklovali poznámku Andreje Babiše o nedostatku čínských investic v České republice.⁹⁸ Je patrné, že se Zemanovy komentáře v této otázce posunuly do spíše neutrálního spektra, přestože je dlouhodobým zastáncem intenzivnější spolupráce s Čínou. Často jednoduše prohlásil, že čínské investice zůstávají nízké.⁹⁹

Jak již bylo zmíněno u předchozího tématu, mezi nejaktivnější přispěvatele patřil Jiří Paroubek, dále novináři Radim Panenka, Daniela Černá, Zuzana Koulová a Marek Korejs. Přestože jsou čínské investice jedním z klíčových a dlouhodobých témat týkajících se Číny, v diskurzu chyběly podrobnější odborné komentáře. To může být způsobeno řadou faktorů. Alternativní média mohou považovat odborníky za zbytečnou součást debaty a vědomě nezveřejňovat jejich postřehy, nebo mohou mít média sklon dávat prostor jiným aktérům, kteří nemusí být nutně odborníky v dané oblasti. Může to být způsobeno také případnou neochotou expertů poskytovat své komentáře alternativním médiím.

Hongkong: příležitost pro protiamerický diskurz

Analýza zobrazení tématu Hongkongu v alternativních médiích posuzovala celkem 211 mediálních výstupů, přičemž většinu tvořily zprávy (48 %), převzaté články (22 %), komentáře (14 %), rozhovory (9 %) a další typy (7 %). Nejrozsáhleji se problematice věnovaly Parlamentní listy se 119 texty, Sputnik publikoval 90 článků a Aeronet pouze dva.

Klíčovými tématy souvisejícími s Hongkongem byly jednoznačně protesty proti extradičnímu zákonu¹⁰⁰ a také pozdější zavedení nového zákona o národní bezpečnosti. Alternativní média pokrývala násilí související s protesty a srovnávala chování policie a demonstrantů.¹⁰¹ Články často citovaly proklamace čínských politických představitelů a snažily se vysvětlit postoj Číny k situaci v Hongkongu.¹⁰² Často byl zmiňován princip „jedna země, dva systémy“ a „vměšování do vnitřních záležitostí“ Číny. Alternativní média se také opět rozsáhle věnovala napětí mezi USA a Čínou, včetně amerického zákona o Hongkongu,¹⁰³ změny právního postavení Hongkongu a uvalování vzájemných sankcí.

Na rozdíl od dvou předchozích případových studií, u tématu Hongkongu lze jasně identifikovat narativy používané čínskými politickými představiteli a čínskými médii. Texty například zdůrazňovaly 5000 let dlouhou čínskou historii¹⁰⁴ a koloniální minulost Hongkongu a tvrdily, že Hongkong pod vládou Spojeného království nebyl demokratický.¹⁰⁵ Další narativ poukazoval na „dvojí standardy“ jiných zemí a médií a srovnával protesty a policejní chování v Barceloně, Paříži nebo USA.¹⁰⁶ Tato zjištění ukazují, že proklamovaný záměr analyzovaných médií publikovat alternativní názory se může promítnout i do publikování čínské oficiální propagandy. Absence dalšího kontextu a podrobné vysvětlení může značně ovlivnit vnímání tématu ze strany čtenáře.

Se zdůrazňováním vměšování se do vnitřních záležitostí Číny souvisí také pokusy vykreslit USA (a někdy i další západní země) jako podněcovatele protestů.¹⁰⁷ Alternativní média jmenovala i konkrétní organizace, které jsou údajně zodpovědné, například Human Rights Watch (HRW) nebo National Endowment for Democracy (NED).

Jednoznačně lze říci, že se výše představené narativy shodují s prezentací událostí v čínských médiích, konkrétně v televizi CGTN, a lze alespoň hypoteticky spekulovat o tom, že narativy využívané českými alternativními médii mohly být do jisté míry inspirovány čínskými médii. Oproti českým médiím CGTN také aktivně označovala demonstranty za separatisty, teroristy nebo stigmatizovala mladé lidi, například konstatováním jejich neznalosti koloniální minulosti.¹⁰⁸ Tato tendence však byla v českých alternativních médiích identifikována jen zřídka.

Parlamentní listy zveřejnily dopis blíže nespecifikovaného autora z Hongkongu, který protesty zachytil. Ačkoli text není nutně pozitivní ohledně Číny, tento dopis

vykreslil demonstranty jako neorganizované skupiny „banditů“, kteří poškozují budovy a veřejnou infrastrukturu a narušují dopravu. Závěr článku navíc naznačuje, že tyto aktivity byly organizovány prostřednictvím mobilní aplikace provozované v angličtině, přičemž rozkazy dával „běloch“.¹⁰⁹ To velmi pravděpodobně odkazuje na aplikaci známou jako HKmap.live, která byla podle hongkongských úřadů použita ke sledování pohybu policie a k útokům na ni. Aplikace byla následně odstraněna z Apple Store.¹¹⁰ Autor dopisu pak tyto informace zkreslil a naznačil, že protesty organizovali cizinci. Zajímavé je, že podobné narativy byly identifikovány také v analýze slovenských médií, což naznačuje širší dosah čínských narativů o událostech v Hongkongu.¹¹¹

OBRÁZEK 3: REPREZENTACE KLÍČOVÝCH TÉMAT SPOJENÝCH S HONGKONGEM V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH ALTERNATIVNÍCH MÉDIÍCH (2019–6/2021)

Stejně jako u ostatních témat i zde strategie analyzovaných médií do značné míry sledovala již popsané vzorce. Zatímco Sputnik zachycoval především mezinárodní vývoj, zejména napětí mezi Čínou a USA, Parlamentní listy reflektovaly především debatu na toto téma v České republice. Kritičtí autoři přirovnávali situaci v Hongkongu k situaci v Československu v roce 1968 a hovořili o možné vojenské intervenci. Jiný články informovaly čtenáře o extradiční smlouvě mezi Českou republikou a Čínou a návrzích TOP09 na udělení víz žadatelům o azyl z Hongkongu.¹¹² Jiný článek odkazoval na český Senát vyzývající české politické představitele k bojkotu nadcházejících zimních olympijských her konaných v Číně.¹¹³

Debata v Parlamentních listech se soustředila na širokou škálu témat, poskytovala prostor pro kladná i záporná stanoviska k problematice a nabízela pokusy o vyvážení komentářů o analyzovaných událostech.

Ve srovnání s ostatními dvěma médii Aeronet nevěnoval dění v Hongkongu příliš pozornosti. Přesto například informoval o „sponzorování, podněcování a vedení protičínských sil v Hongkongu“ ze strany CIA a National Endowment for Democracy (NED) v údajném pokusu podnítit „barevnou revoluci“.¹¹⁴

Analýza sentimentu znovu označila většinu textů jako neutrální, pouze s několika výrazně pozitivními nebo negativními zmínkami. Tyto případy si však zaslouží bližší pohled. Parlamentní listy zveřejnily dva texty od čínského velvyslance Čang Ťien-mina, zdůrazňující údajně extrémně násilný a nezákonný charakter protestů a „dvojí metr“ přijatý některými zeměmi a organizacemi, které před chováním demonstrantů zavírají oči. Velvyslanec také zmínil, že Čína účinně uplatňuje politiku „jedna země, dva systémy“, která je údajně zdrojem úspěchu Hongkongu.¹¹⁵

Další komentář napsal senátor Jaroslav Doubrava, známý též díky své cestě na Krym v roce 2018¹¹⁶ a psaním dopisu čínskému velvyslanci, ve kterém kritizoval plánovanou návštěvu Tchaj-wanu iniciovanou tehdejší předsedou Senátu Jaroslavem Kuberou.¹¹⁷ Senátor Doubrava naznačil, že hongkongská vláda měla v úmyslu pouze doplnit současnou legislativu a extradiční zákon neměl nic společného s omezováním nezávislosti hongkongského soudnictví. Kromě toho Doubrava předpovídá zmenšení významu Hongkongu na velký, ale nedůležitý přístav.¹¹⁸

Výstupy kódované jako negativní byly většinou přetisky příspěvků ze sociálních sítí. Například senátor Tomáš Czernin, zastánce společné evropské politiky vůči Číně,¹¹⁹ kritizoval komunistický a totalitní režim v Číně za to, že zničil zbytky demokracie a svobody v Hongkongu.¹²⁰ Bývalý poslanec a současný ministr zahraničí Jan Lipavský, známý svým kritickým postojem k potenciálnímu zapojení Číny a Ruska do české kritické infrastruktury,¹²¹ nastolil otázku týkající se české extradiční smlouvy s Čínou a jejích možných dopadů¹²² a kardinál Dominik Duka zdůraznil porušování náboženských a lidských práv v Číně ve svém otevřeném dopise.¹²³

Analýza identifikovala 123 tvůrců agendy zapojených do formování diskurzu. Není překvapením, že 70 % z nich bylo českého původu, ale alternativní média, zejména Sputnik, velmi často poskytovala komentáře čínských aktérů (20 %). Nejvýznamnějšími řečníky byli obvykle úředníci ministerstva zahraničních věcí, včetně ministra Wang I (Wang Yi).

Diskurzu dominovali politici (38 %), přičemž se o své postřehy k problematice často podělili senátor Pavel Fischer a bývalý ministr zahraničí Tomáš Petříček. Za politiky následovali novináři (22 %), státní správa (16 %) a odborníci (16 %). Převaha politiků je způsobena logikou alternativních médií, která se zdržují zmiňování autorů článků a staví novináře do pozadí.

Bývalý premiér Jiří Paroubek, stejně jako ve všech předchozích tématech, přispěl několika komentáři. Zdůraznil například odpor Číny vůči bouřlivým protestům, které měly vyvolat tvrdou reakci úřadů, ale místo toho zůstaly v hranicích města. Mezitím kritizoval české politiky za jejich snahu o posílení vazeb s Tchaj-wanem a označil je za „užitečné idioty“.¹²⁴ Paroubek také nastínil paralelu mezi situací v Hongkongu a potenciálními pokusy nějakého amerického státu, jako například New Yorku, usilovat o nezávislost.¹²⁵

Dalším častým přispěvatelem do debaty, ať už jako autor nebo citovaný odborník, byl Jan Campbell, pravděpodobně německý občan české národnosti,¹²⁶ který často poskytuje komentáře ke geopolitickým otázkám alternativním médiím. Pokud jde o Hongkong, kritizoval usnesení Evropského parlamentu o situaci v Hongkongu a tvrdil, že se vměšuje do vnitřních záležitostí Číny.¹²⁷ Campbell také naznačoval, že byli organizátoři protestů na Ukrajině „exportováni“ do Hongkongu.¹²⁸

Sin-t'iang: hlavně opatrně

V porovnání s ostatními tématy byl Sin-ťiang pokryt nejméně, pouhými 55 texty. Tato skutečnost ilustruje, že regionu, který je často spojován s porušováním lidských práv páchaným čínským režimem, věnují alternativní média pouze malou pozornost. Parlamentní listy publikovaly celkem 27 textů, Sputnik 26 a Aeronet pouze jeden.

V případě Parlamentních listů přistupovala většina článků k tématu formálně neutrálně. Z jiných zdrojů bylo převzato 17 článků pocházejících od facebookových účtů českých politiků, přes Literární noviny (spolupracující se státním deníkem Kuang-ming ž'-pao) a česká mainstreamová média.

Při analyzování sentimentu byly v Parlamentních listech identifikovány tři příspěvky podporující čínské postoje. Dva z nich napsal bývalý český premiér Jiří Paroubek, který také výrazně vystupoval v debatách o 5G a čínských investicích. Parlamentní listy jeho texty přetiskly z webu Vaševěc. Zbývající pozitivní článek napsal Jan Campbell, zmíněný již v analýze pokrytí tématu Hongkongu.¹²⁹

Na druhé straně texty s negativním sentimentem sestávaly z komentářů a převzatých článků od europoslankyně Markéty Gregorové (Piráti), senátora Pavla Fischera (bez politické příslušnosti) a poslance Víta Kaňkovského (KDU-ČSL), kteří se zaměřili na porušování lidských práv, totalitní režim v Číně a koncentrační tábory v Sin-ťiang.

Zajímavé je, že v listopadu 2019 Parlamentní listy zveřejnily výzvu českých poslanců kritizující Čínu za porušování lidských práv, mučení a nelegální prodej lidských orgánů. Přímo se v něm uvádí: „Jsem přesvědčen, že máme v rukou diplomatické nástroje, jak vyjádřit svůj zásadní nesouhlas s tím, co se v oblasti lidských práv v Číně děje.[...]. Nesmíme mlčet k potírání základních lidských práv, které se

OBRÁZEK 4: ZOBRAZENÍ KLÍČOVÝCH TÉMAT SPOJENÝCH S PROBLEMATIKOU SIN-ŤANGU V ANALYZOVANÝCH ALTERNATIVNÍCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (2019-6/2021)

odehrává v pracovních a převýchovných, ve skutečnosti spíše koncentračních táborech v provincii Sin-ťiang, kde jsou deportovány statisíce příslušníků ujgurské menšiny.“¹³⁰

Parlamentní listy také publikovaly projev Markéty Gregorové u příležitosti udělení Sacharovovy ceny vězněnému ujgurskému ekonomovi Ilhamu Tohtimu v prosinci 2019, kdy hovořila o čínských koncentračních táborech, perzekuci Ujgurů i nutnosti uvalit ekonomické sankce proti Číně.¹³¹

Jak již bylo uvedeno, tématu Sin-ťiang se alternativní média věnovala nejméně často. Z hlediska pokrytí sub-témat byl prostor věnován Ujgurům, lidským právům, koncentračním táborech a česko-čínským vztahům. Objevovala se i témata „Západu“, sankcí, EU, USA, vnějších zásahů, popř. byl zmíněn islám. Mezi tématy byl uveden i terorismus a geopolitika, i když podstatně méně často.

Vzhledem k nedostatečnému počtu článků uveřejněných v Aeronetu nelze činit podstatné závěry nad rámec obecného typického charakteru příspěvků, které odrážejí konspirativní charakter, vysokou míru nedůvěry vůči EU, NATO, USA, stejně jako časté zmínky o antisemitismu.

Sputnik se většinou soustředil na mezinárodní pohled na problematiku, zatímco česká domácí politika hrála až podružnou roli. Líčil Spojené státy jako hlavního zloducha a měl tendenci soustředit se na rivalitu mezi USA a Čínou. Pokud články zmiňovaly Rusko, odkazovaly například na ruský nesouhlas se zásahem USA do vnitřních záležitostí Číny.¹³²

Zajímavé je, že žádný z článků Sputniku nelze charakterizovat jako vyložené negativní vůči Číně. Pokud jde o tvůrce agendy opět platí, že Sputnik obsáhle citoval čínské a ruské představitele, včetně mluvčích čínského ministerstva zahraničí, ministra Wang I a řady ruských analytiků, jako je Alexej Saryčev a Edvard Česnokov. Korespondent Sputniku Elif Sudagezerov pokrýl problém z regionální perspektivy. Zahrnutí čínských a ruských hlasů dodalo obsahu Sputniku na výjimečnosti. Kromě zahraničních tvůrců agendy se v textech objevili také český regionální politik Jiří Čunek a senátor Zdeněk Nytra.

Tchaj-wan: nová třecí plocha

Nejzajímavější výsledky přinesla patrně analýza tématu Tchaj-wanu. Česká alternativní média se této otázce věnovala velmi podrobně, celkem v 720 článcích. Důvodem takové pozornosti byla především návštěva předsedy Senátu České republiky Miloše Vystrčila na ostrově v září 2020. Téma se navíc promítalo i do české vnitřní politiky a stalo se sporným bodem mezi politickými stranami a jednotlivými politiky.

Medializace tohoto tématu byla nejsilnější mezi červnem a říjnem 2020 v souvislosti s návštěvou Vystrčila na Tchaj-wanu a následnou eskalací bilaterálních vztahů, kdy čínský ministr zahraničí Wang I pohrozil, že Vystrčil za cestu „draze zaplatí“.

OBRÁZEK 5: ZOBRAZENÍ KLÍČOVÝCH TÉMAT SPOJENÝCH S PROBLEMATIKOU TCHAJ-WANU V ANALYZOVANÝCH ALTERNATIVNÍCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (2019–6/2021)

Parlamentní listy se primárně zaměřily na domácí agendu spojenou s českou politickou debatou o Tchaj-wanu. Zveřejnily několik kritických textů o Číně (31) a zároveň také několik článků s pozitivním zabarvením (26), přičemž většina z nich citovala čínské představitele a instituce (např. čínské velvyslanectví v Praze, čínské ministerstvo obrany či ministerstvo zahraničních věcí). Velké množství obsahu bylo převzato z jiných zdrojů (176 textů) a dalším častým typem článků byly komentáře (55), z nichž některé byly zabarvené a přinášely polarizující názory na Čínu. Ačkoli byla drtivá většina článků na základě zvoleného metodologického přístupu vyhodnocena jako formálně neutrální, výběr citátů, expertních komentářů a clickbaitových titulků vykazuje jasně patrné snahy o manipulaci čtenáře.

V souvislosti s návštěvou Miloše Vystrčila na Tchaj-wanu se v textech objevovala tzv. politika jedné Číny a diskuse nad rolí Tchaj-wanu v česko-čínských vztazích. Značný prostor dostalo také geopolitické soupeření mezi USA a Čínou (i když méně často než v případě Sputniku), aktivity Spojených států v regionu se zvláštním zaměřením na Tchaj-wan a českou zahraniční politiku, včetně americké politiky vůči Číně a Tchaj-wanu.

V Parlamentních listech se objevila celá řada tvůrců agendy, které deník citoval, a to nejen českého původu, ale i ruského a čínského. Z českých tvůrců agendy se objevovali například předseda Senátu Miloš Vystrčil, prezident Miloš Zeman a předseda Zahraničního výboru Senátu ČR Pavel Fischer, Jaroslav Kubera, premiér Andrej Babiš a ministr zahraničí Tomáš Petříček.

Většina textů pozitivních vůči Číně sestávala z převzatých článků Jiřího Paroubka a tiskových zpráv SPD. Některé převzaté texty zároveň představovaly přímo čínské oficiální narativy. Například v říjnu 2019 Parlamentní listy zveřejnily oficiální prohlášení města Pekingu, které kritizovalo pražského primátora Zdeňka Hřiba, jenž zpochybnil „klauzuli jedné Číny“ v bilaterální dohodě s Pekingem.¹³³ V červnu 2020 přetiskly Parlamentní listy oficiální prohlášení čínského velvyslanectví v Praze s názvem „Na světě existuje pouze jedna Čína a Tchaj-wan je její součástí“.¹³⁴

Parlamentní listy také zveřejnily rozhovor¹³⁵ s čínským velvyslancem v ČR Čang Ťien-minem, ve kterém reagoval na obvinění ze smrti Jaroslava Kubery, který byl údajně pod tlakem čínské ambasády kvůli svému záměru navštívit Tchaj-wan. Čang zmínil, že jeho poslední setkání s Kuberou bylo klidné a tvrdil, že zde byl potenciál změny v jeho rozhodnutí odcestovat na Tchaj-wan, aniž by zmiňoval jakýkoliv nátlak z čínské strany.

Velmi specifický narativ se týkal srovnání Tchaj-wanu a Sudet, českého území na hranicích s Německem a Rakouskem, anektovaného nacistickým Německem na základě Mnichovské dohody v roce 1938.¹³⁶ Toto přirovnání se objevilo například v rozhovoru s Rudolfem Jindrákem, vedoucím zahraniční kanceláře prezidenta Miloše Zemana.¹³⁷ Podobný argument zopakovali i krajně pravicoví politici, včetně Jiřího Kotena. Zahraniční expert strany SPD přirovnal návštěvu Tchaj-wanu k hypotetické schůzce mezi čínským zástupcem předsedy čínského parlamentu a Bernarda Posselta, zástupce německé skupiny požadující od Čechů kompenzace za vyhnání Němců po druhé světové válce a navrácení německého majetku: “Jak by se nám líbilo, kdyby Číňané odvetou poslali zástupce předsedy Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců na návštěvu do sídla Sudetoněmeckého landsmanšaftu do Mnichova, kde by jednal s ‚prezidentem‘ Berndem Posseltem? Představme si ten úlek a paniku, vyvolanou spekulacemi, co by asi mohlo být předmětem takových rozhovorů...”¹³⁸

Toto téma je často zneužíváno krajně pravicovými a krajně levicovými kruhy v české politice k mobilizaci svých voličů hraním na nacionalistickou kartu. Stejně srovnání zopakoval také líder SPD Tomio Okamura.¹³⁹ Dodal také, že návštěva Tchaj-wanu by poškodila české zájmy a jen prospěla USA.

Parlamentní listy také zveřejnily několik článků nebo převzatých textů, které Čínu zobrazovaly v negativním světle. Autory těchto článků byli například František Laudát, Miloš Vystrčil, Marek Benda, Tomáš Czernin, Jan Lipavský, Karel Schwarzenberg, Miroslav Jurečka, Alexandr Vondra, Miroslava Němcová, Václav Láska a Petr Fiala.

O česko-tchajwanských vztazích hovořil například bývalý ministr kultury Daniel Herman v článku „Do vztahů dvou suverénních zemí nemá právo zasahovat nikdo další“.¹⁴⁰ Bývalý poslanec a současný ministr zahraničí Jan Lipavský si ve svém komentáři kladl řadu otázek souvisejících s Tchaj-wanem, včetně role Tchaj-wanu v boji s pandemií COVID-19 nebo jaké kroky by měla Česká republika podniknout pro posílení role Tchaj-wanu v rámci Světové zdravotnické organizace (WHO).¹⁴¹

Strategie Sputniku se nelišila ani v tomto tématu. Znovu přebíral články z českých i zahraničních médií. Ústředním tématem zůstalo napětí mezi USA a Čínou. Pokud jde o Rusko, články zmiňovaly klíčové události česko-ruských vztahů, jako je Nord Stream 2 a odstranění sochy sovětského maršála Ivana Koněva.

Sputnik také využíval citace čínských expertů, politiků a zástupců ministerstev. Některé z případů lze dokonce vnímat jako pokusy vnést do diskurzu propagandu. Zatímco případy otevřené propagandy byly poměrně vzácné, poskytují velmi zajímavý pohled na formování a šíření pročínských narativů Sputnikem. Články málokdy odkazovaly přímo na čínské zdroje (jako v případě exkluzivního rozhovoru s čínským velvyslancem, který zveřejnily Parlamentní listy), přesto se často články opíraly o vyjádření čínských expertů. Například Sputnik přinesl rozhovor s expertem působícím v Čínském institutu mezinárodních studií (China Institute of International Studies, CIIS) Cchuej Chung-ťienem (Cui Hongjian). Cchuej podrobně popsal česko-čínské vztahy a upozornil na rizika eskalace vzájemných vztahů, což dal do kontrastu s postojem Bruselu a ostatních členů EU.¹⁴² Pročínské narativy uváděli i jednotliví čeští autoři. Za zmínku stojí text Aleny Novotné, která psala o údajné podřízené roli České republiky vůči Spojeným státům a nazvala Českou republiku „užitečným idiotem“. Ve stejném článku se navíc objevují komentáře politických představitelů, kteří kritizují opoziční politické strany a názory skeptické vůči Číně.¹⁴³

Na Sputniku se objevilo pouze pět vůči Číně negativních textů a pouze tři pozitivní. Je však třeba znovu zdůraznit, že formální neutrality textů médium dosahuje díky míchání témat a citování různých aktérů.

Aeronet nabídl převážně ruský pohled na geopolitické soupeření mezi USA a Čínou. Celkem deset článků se zaměřilo na směs různých témat, jako je sionismus nebo role EU, NATO a Spojených států, přičemž samotná Čína nebyla pro Aeronet středem pozornosti. Jasně lze vysledovat strategii Aeronetu, který využívá domácí témata a střety politických stran k pokrývání s Čínou souvisejících témat. Aeronet poměrně často citoval například Pavla Novotného, starostu pražské městské části Řeporyje, který se již dříve hojně vyjadřoval k Číně a Rusku.

Závěr

Na první pohled může seznam nejčastějších témat objevujících se v mediálním diskurzu naznačovat, že narativy prezentované alternativními médii v případě 5G sítí a čínských investic do určité míry korelují s poznatky identifikovanými v mainstreamových médiích.

Tento trend lze částečně vysvětlit počtem přetištěných článků pocházejících z různých zdrojů alternativních i mainstreamových médií bez dalších redakčních úprav a také velkým počtem článků kategorizovaných jako zprávy, které byly pravděpodobně přetištěny z tiskových agentur (přestože tak nebyly přímo označeny).

Zásadní zjištění nespočívají v nejčastěji vyskytujících se podtématech ani v sentimentu textů jako takových, ale v interpretaci faktů. Analýza ukázala, že proklamovaný záměr analyzovaných médií publikovat alternativní názory se může promítnout i do publikování čínských názorů a oficiálních prohlášení. Tato tendence, identifikovaná v české (ale i slovenské) analýze hongkongských protestů, naznačuje, že čínské narativy o událostech pronikly do místních médií. Identifikace těchto narativů může být poměrně obtížná – nejzřetelněji se manifestují ve srovnání s výsledky analýzy mainstreamových médií projektu MapInfluenCE a při porovnání s narativy šířenými čínskými státními médii.

Analyzovaná alternativní média nutně nevyužívají manipulativní techniky, které by byly na první pohled zřejmé, ale používají rafinované strategie sestávající z vytrhávání citací, zaměňování faktů, dávání prostoru čínským a ruským pohledům nebo vynechávání zásadních informací.

Lze identifikovat výrazné rozdíly mezi jednotlivými analyzovanými médii. Zatímco Sputnik zachycoval převážně mezinárodní dění, což lze do jisté míry vysvětlit tendencí přetiskovat články z jeho dalších jazykových verzí, Parlamentní listy poskytly k problematice více lokalizovanou diskuzi. Aeronet naproti tomu publikoval pouze původní texty, ve formě rozsáhlých komentářů k dané problematice.

Analýza českých alternativních médií a jejich pokrytí pěti klíčových témat souvisejících s Čínou identifikovala převážně neutrální sentiment, který koreluje s výsledky analýzy mainstreamových médií. Je však nutné zdůraznit, že tyto výsledky jsou založeny na zvoleném metodologickém přístupu, který bere v úvahu pouze části textů atributovatelné přímo jejich autorům. Neutrální sentiment tedy nerovná se nezaujatý či snad objektivní způsob informování daného média. Výsledný dojem z textů je nepopíratelně utvářen tvůrci agendy a z tohoto důvodu je právě výběr citátů rozhodujícím prvkem při formulování diskurzu o událostech.

Analyzovaná alternativní média často přinášela postřehy a komentáře zahraničních tvůrců agendy, převážně z Číny a Ruska. Při informování o tématech souvisejících s Čínou je publikování čínského postoje k této problematice přirozenou součástí diskurzu, pokud je zasazeno do kontextu a řádně vysvětleno, což se v analyzovaných médiích často nestalo. V opačném případě to totiž může značně ovlivnit vnímání

událostí čtenáři. To se projevilo zejména nedostatkem komentářů českých expertů na Čínu a vysokým počtem komentářů k tématům od expertů z Ruska a Číny.

Proklamovaná snaha alternativních médií představit pluralitu názorů vede k stírání rozdílů mezi relevantními a nerelevantními zdroji a k zesílení okrajových hlasů. Stejně tak mizí rozdíl mezi profesionálními novináři a blogery publikujícími své názory, často bez uvedení své odbornosti, příslušnosti nebo zdroje informací. To je patrné i z tendence anonymizovat autory, přičemž autoři pak nenesou tíži odpovědnosti za své texty.

Autoři

Veronika Blablová působí jako datová analytička projektů MapInfluenCE a China Observers in Central and Eastern Europe (CHOICE) v Asociaci pro mezinárodní otázky (AMO) v Praze.

✉ veronika.blablova@amo.cz

Pavel Havlíček je koordinátorem výzkumu MapInfluenCE zaměřeného na Rusko a analytikem Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) v Praze. Věnuje se východní Evropě, zejména Ukrajině, Rusku a Východnímu partnerství, a analýze informačních operací.

✉ pavel.havlicek@amo.cz [@Pavel_Havlicek](https://twitter.com/Pavel_Havlicek)

Ivana Karásková, Ph.D., založila a vede projekty MapInfluenCE a China Observers in Central and Eastern Europe (CHOICE) a působí jako analytička na Čínu v Asociaci pro mezinárodní otázky (AMO) v Praze. Věnuje se čínské zahraniční a bezpečnostní politice, Tchaj-wanu, analýze vlivu, propagandy a dezinformace a posílení společenské odolnosti.

✉ ivana.karaskova@amo.cz [@ivana_karaskova](https://twitter.com/ivana_karaskova)

O MapInfluenCE

Projekt MapInfluenCE zkoumá vliv Číny, Ruska a dalších autoritářských režimů ve střední Evropě, konkrétně v Česku, Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Prostřednictvím řady výstupů (články v médiích, rozhovory, výzkumné zprávy, otevřené i uzavřené akce a briefingy) projekt rozšiřuje a formuje odbornou i veřejnou debatu o vlivu a aktivitách Číny v regionu střední Evropy.

Mezinárodně uznávaný projekt, známý ve své počáteční fázi jako ChinfluenCE (2017-2020), využívá při analýze různé nástroje – například diskurzivní analýzu médií, kde zkoumá kdo a proč formuje čínský diskurz v zemích Visegrádu, mapování tvůrců agendy (agenda setters) k odhalení vazeb mezi místními politiky a podnikateli s napojením na Čínu, analýzu změn postojů politických stran k Číně v českém a maďarském parlamentu od roku 1990 do současnosti apod.

Výsledky MapInfluenCE byly citovány v evropském, americkém nebo australském tisku, zmíněny například ve výroční zprávě US-China Economic and Security Review Commission za rok 2018 nebo zprávě Reportérů bez hranic o zranitelnosti médií a představeny na půdě Evropského parlamentu.

Mezinárodní tým publikoval více než 20 policy a briefing paperů v pěti různých jazycích (češtině, polštině, maďarštině, slovenštině a angličtině) a členové týmu byli citováni v mnoha místních i mezinárodních médiích včetně BBC, Financial Times, Wall Street Journal, China Digital Times, Sydney Morning Herald, POLITICO Brussels, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Diplomat, Neue Zürcher Zeitung, Le Temps, Radio Free Europe atd.

V roce 2020 se projekt kromě vlivu Číny začal zaměřovat i na další vlivy autoritářských režimů a rozrostl se o další analytiky. Změnil proto název z původního ChinfluenCE na MapInfluenCE.

MapInfluenCE vznikl a funguje pod hlavičkou Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), české neziskové organizace.

ZŮSTAŇTE S NÁMI!

 www.mapinfluence.eu

 www.twitter.com/MapInfluenceEU

@MapInfluenceEU a #MapInfluenCE

O AMO

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Poskytujeme prostor pro vyjadřování a realizaci idejí, myšlenek a projektů sloužících k rozvoji vzdělanosti, porozumění a tolerance mezi lidmi.

AMO je jedinečnou transparentní platformou, která zprostředkovává dialog mezi zástupci široké veřejnosti, akademické sféry, občanského sektoru, politiky a byznysu. Dlouhodobě podporuje zájem občanů České republiky o mezinárodní otázky a poskytuje informace nezbytné pro utváření vlastního názoru na současné dění doma i ve světě.

AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy,
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse,
- organizuje vzdělávací projekty,
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média,
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů,
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností,
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum AMO je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou, ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskuzi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na zahraniční politiku České republiky.

ZŮSTAŇTE S NÁMI!

- www.facebook.com/AMO.cz
- www.twitter.com/AMO_cz
- www.youtube.com/AMOCz
- www.linkedin.com/company/AMOCz
- www.instagram.com/AMO.cz

Poznámky

- 1 Veronika Blablová a Ivana Karásková, *Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích* (Praha, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/06/Mapinfluence_policy-paper_soumrak-vychodnich-prislibu_final.pdf.
- 2 Komparativní česko-slovenská studie viz Ivana Karásková (ed.), *From East with Love: Dissecting Pro-China Bias in Czech and Slovak Alternative Media*, (Praha, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2022). Analýzu ve slovenském jazyce publikuje projekt MapInfluenCE v květnu 2022 na svých stránkách www.mapinfluence.eu.
- 3 Rumena Filipova, „Chinese Influence in Bulgaria: Knocking on a Wide Open Door?“, *China Observers in Central and Eastern Europe (CHOICE)*, 8. září 2019, <https://chinaobservers.eu/chinese-influence-in-bulgaria-knocking-on-a-wide-open-door/>.
- 4 Ivana Karásková, „How China Influences Media in Central and Eastern Europe“, *The Diplomat*, 19. listopadu 2019, <https://thediplomat.com/2019/11/how-china-influences-media-in-central-and-eastern-europe/>.
- 5 Tato komparativní studie mediálního zpravodajství o Číně v České republice, Maďarsku a na Slovensku analyzovala více než 7700 mediálních výstupů publikovaných od roku 2010 do poloviny roku 2017 a poskytla jedinečný pohled na formování diskurzu a pronikání čínského vlivu v těchto třech zemích. Dostupné zde: Ivana Karásková et al., *Central Europe for Sale: The Politics of China's Influence*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/03/AMO_central-europe-for-sale-the-politics-of-chinese-influence.pdf. V českém jazyce studie vyšla zde: Ivana Karásková: *Vytváření pročínské agendy v Česku: aktéři, jejich role a vazby*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018), https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/06/AMO_Vytváření%20pročínské-agendy-v-Česku-aktéři-jejich-role-a-vazby-.pdf. Analýzu diskurzu o Číně v celé střední Evropě zakončil MapInfluenCE o rok později studií polských médií pokrývajících období od roku 2010 do poloviny roku 2018. Dostupné zde: Agnieszka Ostrowska, *Great Expectations: China's Image in Polish Mainstream Media and Among Elites*, (Varšava: Centre for International Relations, 2019), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2019/07/WIELKIE-NADZIEJE_FINAL.pdf.
- 6 Ivana Karásková et al., *Careful or Careless? Debating Chinese Investment and 5G Technology in Central Europe*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/06/Mapinfluence_policy-paper_careful-or-careless_A4_web_09-1.pdf. V českém jazyce jsou výsledky výzkumu dostupné ve Veronika Blablová a Ivana Karásková, *Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích* (Praha, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/06/Mapinfluence_policy-paper_soumrak-vychodnich-prislibu_final.pdf.
- 7 Ivana Karásková et al., *China's propaganda and disinformation campaigns in Central Europe*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2020).
- 8 „Atlas konspirací“, n.d., https://atlaskonspiraci.cz/Hlavn%C3%AD_strana.
- 9 Jonáš Syrovátka et al., *Dezinformace jako byznys*, (Prague Security Studies Institute (PSSI), 2020), https://www.pssi.cz/download/docs/8207_751-dezinformace-jako-byznys.pdf.
- 10 „České alternativní zpravodaje a blogy“, *Český Rozhled*, n.d., <http://www.ceskyrozhled.cz/odkazy-altermedia>.
- 11 „Vím, že nic nevím...“, *Nezávislé zprávy*, n.d., <https://nezavisle-alternativni-zpravy.webnode.cz/>.

- 12 Kristoffer Holt, „Alternative Media and the Notion of Anti-Systemness: Towards an Analytical Framework,“ *Media and Communication* 6, no. 4 (2018): 51, <https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/1467/1467>.
- 13 Peter Dubóczy a Michaela Ružičková, „Prístup Slovenskej republiky k boju proti dezinformáciám,“ *STRATPOL*, 2021, <https://stratpol.sk/wp-content/uploads/2021/10/publi-pr%C3%ADstup-k-dezinfo.pdf>.
- 14 Belén Carrasco Rodríguez, „Information Laundering in the Nordic-Baltic region,“ NATO Strategic Communications Centre of Excellence, 10. prosince 2020, <https://stratcomcoe.org/publications/information-laundering-in-the-nordic-baltic-region/26>.
- 15 Karel Wolf, „Jakub Kalenský (Atlantic Council): Toxické weby 'perou' dezinformace. Pomáhají zakrýt jejich ruský původ,“ *Lupa*, 7. prosince 2020, <https://www.lupa.cz/clanky/jakub-kalensky-atlantic-council-toxicke-weby-perou-dezinformace-pomahaji-zakryt-jejich-rusky-puvod/>.
- 16 „Infosecurity.sk: Monitoring dezinformačné scény (máj-august 2021),“ *Infosecurity.sk*, 21. října 2021, <https://infosecurity.sk/dezinfo/infosecurity-sk-monitoring-dezinformacnej-sceny-maj-august-2021-2/>.
- 17 Pro identifikaci nejčastěji navštěvovaných webů byla použita databáze Similarweb.com. Výběr médií byl proveden na začátku roku 2021, proto se seznamy použité jako primární reference mohly změnit a nemusí nutně obsahovat vybraná média v době zveřejnění tohoto výzkumu.
- 18 Robert Břeštan, „Spolumajitel Parlamentních listů Michal Voráček: Je to vrcholně demokratické médium,“ *Hlídací pes*, 10. června 2019, <https://hlidacipes.org/spolumajitel-parlamentnich-listu-michal-voracek-je-to-vrcholne-democraticke-medium/>.
- 19 Ibid.
- 20 Ondřej Kundra, „Kdo tu píše pro Putina,“ *Respekt*, 30. dubna 2016, <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/18/kdo-tu-pise-pro-putina>.
- 21 Sputnik Česká republika, <https://cz.sputniknews.com/>.
- 22 Pro vyhledání textů byl použit mediální archiv Newton Media Search. Je třeba konstatovat, že autoři nemohou zaručit úplnost archívu. Úplnost datasetu je rovněž závislá na vyhledávacích algoritmech použité databáze.
- 23 Ivana Karásková et al., *Careful or Careless? Debating Chinese Investment and 5G Technology in Central Europe*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/06/Mapinfluence_policy-paper_careful-or-careless_A4_web_09-1.pdf.
- 24 „Oslabení diskriminačních opatření? Huawei se údajně zúčastní vytvoření sítě 5G v Británii,“ *Sputnik*, 28. dubna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190428/oslabeni-diskriminacnich-opatreni-huawei-se-udajne-zucastni-vytvoreni-site-5g-v-britanii-9753480.html>.
- 25 „Michael Žantovský: Babiš šel do CIA pro brífink. Byl oceněn za Nikulina, Skripala a Huawei, hádal expert ČT,“ *Parlamentní listy*, 7. března 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Michael-Zantovsky-Babis-sel-do-CIA-pro-brifink-Byl-ocen-en-za-Nikulina-Skripala-a-Huawei-hadal-expert-CT-573124?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 26 Jana Petrova, „Jede k nám Pompeo...,“ *Sputnik*, 7. srpna 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200807/jede-k-nam-pompeo-12318174.html>.
- 27 „Michael Žantovský: Babiš šel do CIA pro brífink. Byl oceněn za Nikulina, Skripala a Huawei, hádal expert ČT,“ *Parlamentní listy*, 7. března 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Michael-Zantovsky-Babis-sel-do-CIA-pro-brifink-Byl-ocen-en-za-Nikulina-Skripala-a-Huawei-hadal-expert-CT-573124?utm_source=nm&utm_medium=xml.

- 28 „USA začaly vybírat 25% cla na čínské výrobky připlouvající po moři,“ *Sputnik*, 1. června 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190601/usa-zacaly-vybirat-25-cla-na-cinske-vyrobky-priplouvajici-po-mori-10046448.html>.
- 29 Maxim Rubčenko, „Takže válka. Jednání Číny a USA je odsouzeno k neúspěchu,“ *Sputnik*, 18. ledna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190118/cina-usa-obchod-jednani-8958302.html>.
- 30 Viktor Dorožnyj, „Češi nejsou protiameričtí, ale očekávají, že se Amerika změní,“ *Sputnik*, 1. února 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190201/verejne-mineni-zahranicni-politika-trump-9091014.html>.
- 31 „Mluvčí Huawei v Německu: Americké tajné služby nás špehovaly, ale nic nenašly,“ *Sputnik*, 15. března 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190315/mluvci-huawei-v-nemecku-americke-tajne-sluzby-nas-spehovaly-ale-nic-nenasly-9443453.html>.
- 32 „Miloš Horký: Konec obchodní války USA a Číny, nebo finální 'střet civilizací'?,“ *Parlamentní listy*, 13. ledna 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Milos-Horky-Konec-obchodni-valky-USA-a-Ciny-nebo-finalni-stret-civilizaci-566583?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 33 „WSJ: Před 100 lety byly USA... Čínou,“ *Sputnik*, 22. března 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190322/wsj-pred-100-lety-byly-usa-cinou-9489737.html>.
- 34 „Francie nezakáže investice Huawei do svých sítí 5G, říká ministr země,“ *Sputnik*, 21. července 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200721/francie-nezakaze-investice-huawei-do-svych-siti-5g-rika-ministr-zeme-12250852.html>.
- 35 „Zeman: BIS a NÚKIB ohrozily ekonomické zájmy země. Čína může přijít s odvetou,“ *Sputnik*, 10. ledna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190110/Zeman-BIS-NUKIB-ohrozeni-CR-zajmy-Cina-odveta-8911234.html>.
- 36 „Nemám informace, že by kradli. Mají víc patentů než kdokoli jiný. Víme, co si tajné služby vymýšlí. Švihlíková v živém vysílání nabourala verzi o čínské špionáži,“ *Parlamentní listy*, 4. ledna 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nemam-informace-ze-by-kradli-Maji-vic-patentu-nej-kdokoli-jiny-Vime-co-si-tajne-sluzby-vymysli-Svihlikova-v-zivem-vysilani-nabourala-verzi-o-cinske-spionazi-565535>.
- 37 Jan Campbell, „Campbell: Boj prvních o naděje,“ *Sputnik*, 9. února 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190209/Campbell-boj-nadej-cina-huawej-cesko-usa-9159589.html>.
- 38 „Schneider páli ostrými: Ředitel BIS se stává bezpečnostním rizikem pro tento stát,“ *Sputnik*, 3. října 2019, <https://cz.sputniknews.com/20191003/schneider-pali-ostrymi-reditel-bis-se-stava-bezpecnostnim-rizikem-pro-tento-stat-10769047.html>.
- 39 „Proč odjíždějí nejlepší mozky z Kalifornie do Číny?,“ *Sputnik*, 22. března 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190322/alibaba-silicon-valley-cina-technologie-5g-9486711.html>.
- 40 Václav Fiala, „Z těch debat mi vstávají vlasy hrůzou.' Jindrák a Weiss přednášeli. Došlo i na hrozbu pro slovenskou územní celistvost,“ *Parlamentní listy*, 27. května 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Z-tech-debat-mi-vstavaji-vlasy-hruzou-Jindrak-a-Weiss-prednaseli-Doslo-i-na-hrozbu-pro-slovenskou-uzemni-celistvost-582933>.
- 41 Zuzana Koulová, „Analytik Štefec: Lžeme sami sobě. Rusko nás ohrožuje? Jak? Ano, je tu luxusní zboží, ale většina se na něj může jen dívat,“ *Parlamentní listy*, 12. července 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Analytik-Stefec-Lzeme-sami-sobe-Rusko-nas-ohrozuje-Jak-Ano-je-tu-luxusni-zbozi-ale-vetsina-se-na-nej-muze-jen-divat-588695>.
- 42 „Prezident Zeman totálně rozšlapal místopředsedu eurokomise: Je to úředník, nikdo ho nezvolil, k politice se nemá co vyjadřovat,“ *Parlamentní listy*, 2. května 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Prezident-Zeman-totalne-rozslapal-mistopredsedu-eurokomise-Je-to-urednik-nikdo-ho-nezvolil-k-politice-se-nema-co-vyjadrovat-580055?utm_source=nm&utm_medium=xml.

- 43 „Jan Campbell: Stríčky paradoxů (1),“ *Parlamentní listy*, 17. února 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jan-Campbell-Stripky-paradoxu-1-570849?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 44 „Ajajaj. Ošklivý karambol senátora Fischera na ČT24. Přišel tam i Mlynář. A vytáhl věci z dob V. Havla, na které by někdo raději zapomněl,“ *Parlamentní listy*, 11. dubna 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Ajajaj-Osklivy-karambol-senatora-Fischera-na-CT24-Prisel-tam-i-Mlynar-A-vytahl-veci-z-dob-V-Havla-na-ktere-by-nekdo-radeji-zapomnel-577322?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 45 „Petříček: Kauzu schůzky Babiše s čínským velvyslancem beru jako uzavřenou. Chceme se soustředit na pozitivní spolupráci,“ *Parlamentní listy*, 10. ledna 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Petricek-Kauzu-schuzky-Babise-s-cinsky-velvyslancem-beru-jako-uzavrenou-Chceme-se-soustredit-na-pozitivni-spolupraci-566258?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 46 „Kolář senior varoval z Českého rozhlasu Lukašenka: Tentokrát to přehnal. Ukrajina Bělorusy inspiruje,“ *Parlamentní listy*, 14. srpna 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Kolar-senior-varoval-z-Ceskeho-rozhlasu-Lukasenka-Tentokrat-to-prehnal-Ukrajina-Belorusy-inspiruje-633612>.
- 47 „Vondra: Nechceme u nás vojáky USA? Slaboství,“ *Parlamentní listy*, 13. srpna 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vondra-Nechceme-u-nas-vojaky-USA-Slabosstvi-633488>.
- 48 „Analytik Macháček od Babiše vzkazuje do Číny: Dodržujte lidská práva, a pak můžeme nakupovat vaše technologie,“ *Parlamentní listy*, 26. dubna 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Analytik-Machacek-od-Babise-vzkazuje-do-Ciny-Dodrzejte-lidska-prava-a-pak-muzeme-nakupovat-vase-technologie-579191?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 49 Marek Korejs, „Poslanec ANO se zastal Jaromíra Jágra: Když v zahraničí řeknu ČR, devadesát procent lidí řekne jeho jméno,“ *Parlamentní listy*, 18. května 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Poslanec-ANO-se-zastal-Jaromira-Jagra-Kdyz-v-zahranici-reknu-CR-devadesat-procent-lidi-rekne-jeho-jmeno-581569>.
- 50 Zuzana Koulová, „Bezpečnost se neměří kupeckými počty, vzkazuje poslankyně Černochová. Návštěva ministra Pompea nás ubezpečila, že jsme blízkými partnery,“ *Parlamentní listy*, 25. srpna 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Bezpecnost-se-nemeri-kupeckymi-pocty-vzkazuje-poslankyne-Cernochova-Navsteva-ministra-Pompea-nas-ubezpecila-ze-jsme-blizkymi-partnery-634725>.
- 51 VK, „Huawei zahájí mezinárodní arbitráž proti České republice, odpověď NÚKIB je plivnutím do tváře čínského lidu a čínského průmyslu,“ *Aeronet*, 14. února 2019, <https://aeronet.cz/news/huawei-zahaji-mezinarodni-arbitraz-proti-ceske-republice-odpoved-nukib-je-plivnutim-do-tvare-cinskeho-lidu-a-cinskeho-prumyslu-odveta-postihne-i-ceske-podniky-v-cine/>.
- 52 VK, „Válka proti Huawei: Polsko zatklo čínského šéfa Huawei, proti čínské firmě se postavila i česká SPD a pouze KSČM na bezpečnostním výboru sněmovny odmítla štvanici proti čínskému kolosu,“ *Aeronet*, 11. ledna 2019, <https://aeronet.cz/news/valka-proti-huawei-polsko-zatklo-cinskeho-sefa-huawei-proti-cinske-firme-se-postavila-i-ceska-spd-a-pouze-kscm-na-bezpecnostnim-vyboru-snemovny-odmitla-stvanici-proti-cinskemu-kolosu/>.
- 53 VK, „Aeronet už v lednu varoval, že Huawei vytáhne proti ČR arbitrážní doložku a Peking to nyní po měsíci potvrdil oficiálně! Huawei dala české vládě do čtvrtka ultimátum a chce důkazy, jinak padne žaloba,“ *Aeronet*, 12. února 2019, <https://aeronet.cz/news/aeronet-uz-v-lednu-varoval-ze-huawei-vytahne-proti-cr-arbitrazni-dolozku-a-pekings-to-nyni-po-mesici-potvrdil-oficialne-huawei-dala-ceske-vlade-do-ctvrtka-ultimatum-a-chce-dukazy-jinak-padne-zaloba/>.

- 54 VK, „Brusel odmítá pokračovat v tažení proti Huawei, Jean-Claude Juncker se zastal čínského mobilního obra stejně jako Miloš Zeman!“, *Aeronet*, 29. dubna 2019, <https://aeronet.cz/news/brusel-odmita-pokracovat-v-tazeni-proti-huawei-jean-claude-juncker-se-zastal-cinskeho-mobilniho-obra-stejne-jako-milos-zeman-odveta-americky-ngoconu-prisla-okamzite-americky-namestek-ministra/>.
- 55 VK, „VIDEO: Bašár Asad v rozhovoru pro VESTI označil Donalda Trumpa za výkonného ředitele firmy zvané USA, kterou vlastní a řídí zločinecké gangy s využitím stejných procesů řízení, jaké používali nacisté za II. světové války!“, *Aeronet*, 18. listopadu 2019, <https://aeronet.cz/news/video-basar-asad-v-rozhovoru-pro-vesti-oznaci-donalda-trumpa-za-vykonneho-reditele-firmy-zvane-usa-ktou-vlastni-a-ridi-zlocinecke-gangy-s-vyuzitim-stejnych-procesu-rizeni-jake-pouzivali-naciste/>.
- 56 Ivana Karásková et al., *Careful or Careless? Debating Chinese Investment and 5G Technology in Central Europe*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/06/Mapinfluence_policy-paper_careful-or-careless_A4_web_09-1.pdf.
- 57 Dmitrij Kosyrev, „Kde se nachází nejnebezpečnější pro USA město světa? Názor“, *Sputnik*, 1. září 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200901/kde-se-nachazi-nejnebezpecnejsi-pro-usa-mesto-sveta-nazor-12459656.html>.
- 58 „Technologický pokrok Číny se už nedá zastavit. Názor“, *Sputnik*, 14. srpna 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200814/technologicky-pokrok-ciny-se-uz-neda-zastavit-12363566.html>.
- 59 „Senátor Láska: Trochu zabolí, až nám Číňani vypnou internet a mobily“, *Parlamentní listy*, 13. října 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-voicum/Senator-Laska-Trochu-zaboli-az-nam-Cinani-vypnou-internet-a-mobily-599376>.
- 60 Markéta Gregorová, „Případ Huawei aneb Kdo vyhraje mocenský boj o 5G?“, *Parlamentní listy*, 15. února 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/profilu/Bc-Marketa-Gregorova-129610/clanek/Pripad-Huawei-aneb-Kdo-vyhraje-mocensky-boj-o-5G-101770>.
- 61 „Zeman: Nechat si diktovat, od koho brát nebo nebrat zemní plyn, znamená stát se nesvéprávnou zemí“, *Sputnik*, 16. května 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190516/zeman-nechat-si-diktovat-od-koho-brat-nebo-nebrat-zemni-plyn-znamenata-stat-se-nesvepravnou-zemi-9911043.html>.
- 62 Alicja Bachulska, *How Moscow and Beijing Weave Tales for Warsaw: The Cases of Sputnik and China Radio International*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2022), <https://mapinfluence.eu/en/how-moscow-and-beijing-weave-tales-for-warsaw-the-cases-of-sputnik-and-china-radio-international/>.
- 63 „Expert: Pokud ČR ztratí možnost spolupracovat s Huawei, nahradí ji Maďarsko nebo Slovinsko“, *Sputnik*, 14. ledna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190114/cina-ekonomika-huawei-cesko-spoluprace-8939103.html>.
- 64 „To mi pošlete. To nevím! To jsem neviděl.‘ Legrace v rozhlase: Přišel šéf čínské firmy, šlo i o koncentráky“, *Parlamentní listy*, 24. října 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-To-mi-poslete-To-nevim-To-jsem-nevidel-Legrace-v-rozhlase-Prisel-sef-cinske-firmy-slo-i-o-koncentraky-600685>.
- 65 „Petr Brandtner: Fámý a fakta o 5G a Huawei“, *Parlamentní listy*, 13. listopadu 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Petr-Brandtner-Famy-a-fakta-o-5G-a-Huawei-603234>.
- 66 „O jakých ‚dluhových pastech‘ mluvíte? Jde o zlepšení potenciálu nevyspělých zemí. Čína bránila Novou Hedvábnou stezku“, *Sputnik*, 31. října 2019, <https://cz.sputniknews.com/20191031/o-jakych-dluhovych-pastech-mluvite-jde-o-zlepseni-potencialu-nevyspelych-zemi-cina-branila-novou-10900241.html>.
- 67 „Nová Hedvábná stezka pro Itálii. Proč jsou USA proti“, *Sputnik*, 13. března 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190313/nova-hedvabna-stezka-pro-italii-proc-jsou-usa-proti-9426129.html>.

- 68 „Aliance Íránu a Číny: proč Zaríf přiletěl do Pekingu po nečekané návštěvě G7. Názor,“ *Sputnik*, 26. srpna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190826/aliance-iranu-a-ciny-proc-zarif-priletel-do-pekingu-po-necekane-navsteve-g7-nazor--10584901.html>.
- 69 „Prezident Zeman pojedí na týdenní cestu do Číny,“ *Parlamentní listy*, 14. dubna 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Prezident-Zeman-pojede-na-tydenni-cestu-do-Ciny-577725>.
- 70 „Zeman vyslovil podmínky pro svoji cestu do Číny,“ *Sputnik*, 16. ledna 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200116/zeman-vyslovil-podminky-pro-svoji-cestu-do-ciny-11262790.html>.
- 71 „Zeman se v Číně zúčastní summitu k Hedvábné stezce,“ *Parlamentní listy*, 17. dubna 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Zeman-se-v-Cine-zucastni-summitu-k-Hedvabne-stezce-578101?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 72 Ivana Karásková et al., *Careful or Careless? Debating Chinese Investment and 5G Technology in Central Europe*, (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021), https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/06/Mapinfluence_policy-paper_careful-or-careless_A4_web_09-1.pdf.
- 73 „Jiří Paroubek: Senzační vítězství,“ *Parlamentní listy*, 25. února 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jiri-Paroubek-Senzacni-vitezstvi-571749?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 74 Daniela Černá, „O medaile se nezajímám, ale generál Pavel si ji zaslouží. Evropan Rouček pak promluvil i o veřejně kojících matkách,“ *Parlamentní listy*, 16. dubna 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/O-medaile-se-nezajimam-ale-general-Pavel-si-ji-zaslouzi-Evropan-Roucek-pak-promluvil-i-o-verejne-kojicich-matkach-577900?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 75 „Publicista se podíval na Zemanovu cestu očima lidí, kteří jsou rozhořčení, protože je rozhořčen pan Šídlo v ČT,“ *Parlamentní listy*, 30. dubna 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Publicista-se-podival-na-Zemanovu-cestu-ocima-lidi-kteri-jsou-rozhorceni-protoze-je-rozhorcen-pan-Sidlo-v-CT-579809>.
- 76 Vladimír Franta, „Roman Blaško: Čína si vybrala Česko jako jednu z bran své hedvábné stezky. Co to znamená?,“ *Sputnik*, 6. března 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200306/roman-blasko-cina-si-vybrala-cesko-jako-jednu-z-bran-sve-hedvabne-stezky-co-to-znamená-11597706.html>.
- 77 „Jiří Paroubek: Zvláštní posedlost BIS Rusy a Číňany,“ *Parlamentní listy*, 11. listopadu 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jiri-Paroubek-Zvlastni-posedlost-BIS-Rusy-a-Cinany-643675>.
- 78 Zhang Jianmin, „Čínský velvyslanec exkluzivně pro PL bilancuje vzájemnou spolupráci,“ *Parlamentní listy*, 31. prosince 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Cinsky-velvyslanec-exkluzivne-pro-PL-bilancuje-vzajemnou-spolupraci-608608>.
- 79 Marek Korejs, „Čína se chová jak Josif Stalin, uhodil senátor ODS. Pak vytáhl nelichotivé statistiky vzájemného obchodu,“ *Parlamentní listy*, 10. května 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Cina-se-chova-jak-Josif-Stalin-uhodil-senator-ODS-Pak-vytahl-nelichotive-statistiky-vzajemneho-obchodu-580339?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 80 „ČT je nástroj politické opozice a zejména pražské kavárny. Zeman zhodnotil události minulého týdne,“ *Sputnik*, 11. října 2019, <https://cz.sputniknews.com/20191011/ct-je-nastroj-politicke-opozice-a-zejmena-prazske-kavarny-zeman-zhodnotil-udalosti-minuleho-tydne-10807221.html>.
- 81 „Zaorálek promluvil o kompetentnosti pražských radních v souvislosti se situací mezi Prahou a Čínou,“ *Sputnik*, 13. října 2019, <https://cz.sputniknews.com/20191013/zaoralek-promluvil-o-kompetentnosti-prazskych-radnich-v-souvislosti-se-situaci-mezi-prahou-a-cinou-10816955.html>.

- 82 Vladimír Franta, „Jaromír Kohlíček a Jiří Kobza k Vystrčilovu odletu na Tchaj-wan...“, *Sputnik*, 30. srpna 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200830/jaromir-kohlícek-a-jiri-kobza-k-vystrčilove-odletu-na-tchaj-wan-12448586.html>.
- 83 „Zelení: Vyzýváme vládu k odstoupení z čínské sítě 17+1,“ *Sputnik*, 18. ledna 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Zeleni-Vyzyvame-vladu-k-odstoupeni-z-cinske-site-17-1-610416>.
- 84 „NYT: Evropa se obává, že Čína k ní nepřišla jako ekonomický partner, ale jako dobyvatelka,“ *Sputnik*, 24. března 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190324/nyt-evropa-se-obava-ze-cina-k-ni-neprišla-jako-ekonomicky-partner-ale-jako-dobyvatelka-9498552.html>.
- 85 Dmitrij Kosyrev, „Vlčí válečníci, kníže Talleyrand a čínské kouzlo Evropy. Názor,“ *Sputnik*, 4. května 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200504/vlci-valecnici-knize-talleyrand-a-cinske-kouzlo-evrope-nazor-11892471.html>.
- 86 VK, „Bomba: Údajné čínské investice CEFC v ČR jsou ve skutečnosti úvěrový tunel za půl miliardy EUR od slovenské J&T Bank a Poštové banky!,“ *Aeronet*, 30. dubna 2019, <https://aeronet.cz/news/bomba-udajne-cinske-investice-cefc-v-cr-jsou-ve-skutecnosti-uverovy-tunel-za-pul-miliardy-eur-od-slovenske-jt-bank-a-postove-banky-cinska-huaxin-cefc-ve-skutecnosti-v-cr-neinvestovala-ani-korunu/>.
- 87 VK, „Operace Krteček: Čínské mafiánské triády si udělaly z České republiky hotový Klondike a odnesla to dokonce i kultovní animovaná postavička pro děti!,“ *Aeronet*, 8. května 2019, <https://aeronet.cz/news/operace-krtecek-cinske-mafianske-triady-si-udelaly-z-ceske-republiky-hotovy-klondike-a-odnesla-to-dokonce-i-kultovni-animovana-postavicka-pro-deti-zatimco-babisovi-chlapci-zaklekavali-na-svatebcany/>.
- 88 VK, „Čínská mafie se dostala až do okruhu financování volební kampaně Jiřího Drahoše!,“ *Aeronet*, 10. května 2019, <https://aeronet.cz/news/cinska-mafie-se-dostala-az-do-okruhu-financovani-volebni-kampane-jiriho-drahose-prezidentskemu-kandidatovi-lepsolidi-pristalo-na-volebnim-uctu-13-milionu-korun-od-osob-napojenych-na-tvrdika/>.
- 89 VK, „Čína vyšle do Izraele forenzní experty, aby prozkoumali tělo čínského velvyslance, který zemřel za podivných okolností v noci ze soboty na neděli!,“ *Aeronet*, 18. května 2020, <https://aeronet.cz/news/cina-vysle-do-izraele-forenzni-experty-aby-prozkoumali-telo-cinskeho-velvyslance-ktery-zemrel-za-podivnych-okolnosti-v-noci-ze-soboty-na-nedeli-jen-dva-dny-predtim-odsoudil-vyroky-mikea-pompea/>.
- 90 Zhang Jianmin, „Čínský velvyslanec exkluzivně pro PL k cestě prezidenta Zemana: ‚Pásmo a Stezka‘ přináší světu nové příležitosti,“ *Parlamentní listy*, 25. dubna 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Cinsky-velvyslanec-exkluzivne-pro-PL-k-ceste-prezidenta-Zemana-Pasmo-a-Stezka-prinasi-svetu-nove-prilezitosti-579102>.
- 91 Zhang Jianmin, „Čínský velvyslanec exkluzivně pro PL bilancuje vzájemnou spolupráci,“ *Parlamentní listy*, 31. prosince 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Cinsky-velvyslanec-exkluzivne-pro-PL-bilancuje-vzajemnou-spolupraci-608608>.
- 92 Jiří Paroubek, „Jiří Paroubek: Kubera na Tchaj-wan, k čemu?,“ *Parlamentní listy*, 31. října 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jiri-Paroubek-Kubera-na-Tchaj-wan-k-cemu-601646>.
- 93 Jiří Paroubek, „Jiří Paroubek: Velký týden fotbalistů Slavie,“ *Parlamentní listy*, 15. dubna 2021, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jiri-Paroubek-Velky-tyden-fotbalistu-Slavie-660715>.
- 94 „Zbyněk Fiala: Čína je partner, nikoliv hrozba,“ *Parlamentní listy*, 31. října 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Zbynek-Fiala-Cina-je-partner-nikoliv-hrozba-648860>.

- 95 Elizabeth Bachman, *Black and White and Red All Over: China's Improving Foreign-Directed Media*, (CNA, 2020), https://www.cna.org/CNA_files/pdf/DRM-2020-U-027331-1Rev.pdf.
- 96 „Schwarzenberg: Opravdu pozoruhodná zbabělost,“ *Parlamentní listy*, 30. března 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-voicum/Schwarzenberg-Opravdu-pozoruhodna-zbabelost-575908?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 97 „Jan Ziegler: Čína nám nesmí diktovat, nejsme její poskoci,“ *Parlamentní listy*, 6. dubna 2019, https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jan-Ziegler-Cina-nam-nesmi-diktovat-nejsme-jeji-poskoci-576726?utm_source=nm&utm_medium=xml.
- 98 „Co to je!?' Babiš ostře zkritizoval CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism,“ *Sputnik*, 12. dubna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190412/co-to-je-babis-ostre-zkritizoval-czechtrade-czechinvest-a-czechtourism-9619458.html>.
- 99 „Obchodní válka probíhá na dvou frontách, varoval Zeman. A vysvětlil, proč podporuje spolupráci mezi EU a Čínou,“ *Sputnik*, 23. dubna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190423/obchodni-valka-probiha-na-dvou-frontach-varoval-zeman-a-vysvetlil-proc-podporuje-spolupraci-mezi-eu-9711294.html>.
- 100 „V Hongkongu podle organizátorů proběhla nejmasovější protestní akce v historii (VIDEO),“ *Sputnik*, 17. června 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190617/v-hongkongu-podle-organizatoru-probehla-nejmasovejsi-protestni-akce-v-historii-video--10165175.html>.
- 101 „Protestující vtrhli do budovy parlamentu v Hongkongu,“ *Sputnik*, 1. července 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190701/protestujici-vtrhli-do-budovy-parlamentu-v-hongkongu-10258192.html>.
- 102 „To už dlouho není otázkou svobody projevu. Čínská ambasáda odpověděla českým politikům ohledně situace v Hongkongu,“ *Sputnik*, 18. srpna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190818/to-uz-dlouho-neni-otazkou-svobody-projevu-cinska-ambasada-odpovedela-ceskym-politikum-ohledne-10543758.html>.
- 103 „Naši povinností je zastat se těch, kteří bojují za svobodu: Senát se ohradil proti čínskému zásahu v Hongkongu,“ *Sputnik*, 4. prosince 2019, <https://cz.sputniknews.com/20191204/nasi-povinnosti-je-zastat-se-tech-kteri-bojuji-za-svobodu-senat-se-ohradil-proti-cinskemu-zasahu-v-11057252.html>.
- 104 „Svatopluk Otava: Politictí fanatici ničí i sport, říkají si přitom novináři,“ *Parlamentní listy*, 4. srpna 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Svatopluk-Otava-Politicti-fanatici-nici-i-sport-rikaji-si-pritom-novinari-591281>.
- 105 Jiří Paroubek, „Jiří Paroubek: Politologické kutilství a lži některých novinářů,“ *Parlamentní listy*, 14. září 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jiri-Paroubek-Politologicke-kutilstvi-a-lzi-nekterych-novinaru-636956>.
- 106 Jan Campbell, „Campbell: Smrt svých kolegů vojáků nezapomene žádný ruský důstojník, velitel a prezident,“ *Sputnik*, 16. října 2019, <https://cz.sputniknews.com/20191016/campbell-smrt-svych-kolegu-vojaku-nezapomene-zadny-rusky-dustojnik-velitel-a-prezident-10831805.html>.
- 107 „Odborník: V Hongkongu je stále více vnějších příznaků ‚barevné revoluce‘,“ *Sputnik*, 15. srpna 2019, <https://cz.sputniknews.com/20190815/odbornik-v-hongkongu-je-stale-vice-vnejsich-priznaku-barevne-revoluce-10530554.html>.
- 108 Veronika Blablová, *China's International Broadcasting: A Case Study of the CGTN* (Brno: Masarykova Univerzita, 2021), https://is.muni.cz/th/ks7vb/dp_Blablova.pdf.
- 109 Barbora Richterová a Tomáš A. Nový, „Probaha, Šámalová a ČT lžou! Realita Hongkongu očima čtenáře. FOTO a VIDEO, které TV neodvysílá. Rabování, kokain, zapálení auta s řidičem a rozkazy v angličtině,“ *Parlamentní listy*, 20. listopadu 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Probaha-Samalova-a-CT-lzou-Realita-Hongkongu-ocima-ctenare-FOTO-a-VIDEO-ktere-TV-neodvysila-Rabovani-kokain-zapaleni-auta-s-ridicem-a-rozkazy-v-anglictine-604067>.

- 110 Jack Nicas, „Apple Removes App That Helps Hong Kong Protesters Track the Police,“ *The New York Times*, 9. října 2019, <https://www.nytimes.com/2019/10/09/technology/apple-hong-kong-app.html>.
- 111 Komparativní česko-slovenská studie viz Ivana Karásková (ed.), *From East with Love: Dissecting Pro-China Bias in Czech and Slovak Alternative Media*, (Praha, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2022). Analýzu ve slovenském jazyce publikuje projekt MapInfluenCE v květnu 2022 na svých stránkách www.mapinfluence.eu.
- 112 „Zahradil ví, kdo nejvíce těží z evropských dluhopisů: Do 30 let je bude mít v trezorech a pak to bude opravdu zajímavé,“ *Sputnik*, 23. července 2020, <https://cz.sputniknews.com/20200723/zahradil-vi-kdo-nejvice-tezi-z-evropskych-dluhopisu-do-30-let-je-bude-mit-v-trezorech-a-pak-to-bude-12257826.html>.
- 113 „Bojkot zimní olympiády v Číně? Senát má plán, jak bojovat proti porušování lidských práv v této zemi,“ *Sputnik*, 10. června 2021, <https://cz.sputniknews.com/20210610/bojkot-zimni-olympiady-v-cine-senat-ma-plan-jak-bojovat-proti-porusovani-lidskych-prav-v-teto-zemi-14798260.html>.
- 114 VK, „Ještě hlouběji! Český Senát jako poslušný psík amerických páníčků znovu prorazil dno vlastní důstojnosti!“, *Aeronet*, 19. května 2021, <https://aeronet.cz/news/jeste-hlouběji-cesky-senat-jako-poslusny-psik-americkych-panicku-znovu-prorazil-dno-vlastni-dustojnosti-presne-mesic-po-vyzve-americke-vladni-komise-k-bojkotu-olympiady-v-cine-v-roce-2022/>.
- 115 „Čínský velvyslanec pro PL: Hongkong je čínským Hongkongem. Tamní záležitosti jsou vnitřními záležitostmi Číny. Není možné dovolit žádné cizí zemi, aby...“, *Parlamentní listy*, 11. srpna 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Cinsky-velvyslanec-pro-PL-Hongkong-je-cinsky-m-Hongkongem-Tamni-zalezitosti-jsou-vnitrnimi-zalezitostmi-Ciny-Neni-mozne-dovolit-zadne-cizi-zemi-aby-592133>.
- 116 Michal Polák a Michael Švec, „Česká ‚delegace‘ strávila tři dny na Krymu. Opakované porušení našich zákonů, zlobí se Ukrajina,“ *Aktuálně*, 30. července 2018, <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ceska-delegace-stravila-tri-dny-na-krymu-opakovane-poruseni/r-a1a1022a93db11e8915e0cc47ab5f122/>.
- 117 Zuzana Černá, „Senátor píše tajně čínskému velvyslanci. ‚Nebudu se z toho nikomu zpovídat,‘ říká,“ *Seznam Zprávy*, 6. listopadu 2019, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/senator-pise-tajne-cinskem-velvyslanci-nebudu-se-z-toho-nikomuzpovidat-rika-82151>.
- 118 Jaroslav Doubrava, „Mandaríni s barevnými demonstranty zatočí,“ *Parlamentní listy*, 28. srpna 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/profilu/Jaroslav-Doubrava-3252/clanek/Mandarini-s-barevnymi-demonstranty-zatoci-97395>.
- 119 Vladan Vaněk, „Čínské výhrůžky svědčí o absenci respektu k demokracii a evropským hodnotám, stojí v prohlášení senátora Czernina a poslance Bundestagu Thomase Erndla,“ *tomasczernin.cz*, 2. září 2020, <http://www.tomasczernin.cz/media/?clanek=27649>.
- 120 „Senátor Czernin: Komunisti se nemění a jsou všude stejní,“ *Parlamentní listy*, 5. června 2021, <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Senator-Czernin-Komunisti-se-nemeni-a-jsou-vsude-stejni-666442>.
- 121 Tereza Šídllová, „Diplomacii zřejmě dostanou Piráti. Zájem má muž, který vyháněl Rusy z Dukovan,“ *Seznam Zprávy*, 26. října 2021, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/diplomacii-zrejme-dostanou-pirati-zajem-ma-muz-ktery-vyhanel-rusy-z-dukovan-178771>.
- 122 „Lipavský (Piráti): Jak ochráníme čínské občany, kteří jsou režimu nepohodlní?“, *Parlamentní listy*, 3. prosince 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Lipavsky-Pirati-Jak-ochranime-cinske-obcany-kteri-jsou-rezimu-nepohodlni-646056>.
- 123 Dominik Duka, „Dominik Duka: Otevřený dopis profesoru Hořejšímu,“ *Parlamentní listy*, 19. února 2021, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Dominik-Duka-Otevreny-dopis-profesoru-Horejsimu-654556>.

- 124 Jiří Paroubek, „Jiří Paroubek: Senát – užiteční idioti, nebo...“, *Parlamentní listy*, 21. května 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jiri-Paroubek-Senat-uzitecni-idioti-nebo-624670>.
- 125 Jiří Paroubek, „Jiří Paroubek: Nepokoje ve Spojených státech“, *Parlamentní listy*, 29. května 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jiri-Paroubek-Nepokoje-ve-Spojonych-statech-625635>.
- 126 „Jan Campbell“, *První zprávy*, n.d., <https://www.prvnizpravy.cz/profilu/jan-campbell/>.
- 127 Jan Campbell, „Jan Campbell: To slunce se má...“, *Parlamentní listy*, 28. července 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jan-Campbell-To-slunce-se-ma-590529>.
- 128 Jan Campbell, „Jan Campbell: Když ne 2017, tak 2024“, *Parlamentní listy*, 21. října 2019, <http://vasevec.parlamentnilisty.cz/komentare/jan-campbell-kdyz-ne-2017-tak-2024>.
- 129 Jan Campbell, „Jan Campbell: Na cestě ke střetu (3)“, *Parlamentní listy*, 28. února 2021, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jan-Campbell-Na-ceste-ke-stretu-3-655567>.
- 130 „MUDr. Vít Kaňkovský, Máme diplomatické nástroje, jak vyjádřit svůj nesouhlas s tím, co se děje v Číně“, *Parlamentní listy*, 6. prosince 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/profilu/MUDr-Vit-Kankovsky-32340/clanek/Mame-diplomaticke-nastroje-jak-vyjadrit-svuj-nesouhlas-s-tim-co-se-deje-v-Cine-100022>.
- 131 „Gregorová (Piráti): Zákaz zboží vyrobených nucenou prací dětí nebo Ujgurů“, *Parlamentní listy*, 13. března 2021, <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Gregorova-Pirati-Zakaz-zbozi-vyrobenych-nucenou-praci-deti-nebo-Ujguru-657077>.
- 132 „Nebezpečí jaderné konfrontace se v poslední době značně zvýšilo, uvedl Lavrov“, *Sputnik*, 10. července 2022, <https://cz.sputniknews.com/20200710/nebezpeci-jaderne-konfrontace-se-v-posledni-dobe-znacne-zvysilo-uvvedl-lavrov-12204689.html>.
- 133 „Město Peking se musí vyhradit proti takovému chování“, *Parlamentní listy*, 10. října 2019, <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Mesto-Peking-se-musi-vyhradit-proti-takovemu-chovani-599094>.
- 134 „Čínská ambasáda v Praze: Na světě existuje pouze jedna Čína a Tchaj-wan je její součástí“, *Parlamentní listy*, 9. června 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Cinska-ambasada-v-Praze-Na-svete-existuje-pouze-jedna-Cina-a-Tchaj-wan-je-její-soucasti-626794>.
- 135 „Čínský velvyslanec poprvé promluvil. Pouze na PL: Smrt Kubery? Zde je můj názor. Řekl mi, že Tchaj-wan možná přehodnotí“, *Parlamentní listy*, 19. května 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/kauzu/Cinsky-velvyslanec-poprve-promluvil-Pouze-na-PL-Smrt-Kubery-Zde-je-muj-nazor-Rekl-mi-ze-Tchaj-wan-mozna-prehodnoti-624396>.
- 136 „Jan Vitek: Vystrčil překročil červenou čáru, Peking žádá omluvu“, *Parlamentní listy*, 20. září 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Jan-Vitek-Vystrcil-prekrocil-cervenou-caru-Peking-zada-omluvu-637746>.
- 137 „Jindrák z Hradu: Většina Čechů nestojí za názorem Pavla Novotného. Jako kdyby nějaký bavorský starosta oslavoval sudetské henleinovce“, *Parlamentní listy*, 12. prosince 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Jindrak-z-Hradu-Vetsina-Cechu-nejstoji-za-nazorem-Pavla-Novotneho-Jako-kdyby-nejaky-bavorsky-starosta-oslavoval-sudetske-henleinovce-605533>.
- 138 Jiří Kobza, „Co kdyby Čínané odvetou za Vystrčila jednali s ‚prezidentem‘ Posseltem?“, *Parlamentní listy*, 26. června 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/profilu/Mgr-Jiri-Kobza-105275/clanek/Co-kdyby-Cinane-odvetou-za-Vystrcila-jednali-s-prezidentem-Posseltem-105370>.
- 139 „Jako sudeťáci! Vystrčil na Tchaj-wan: Okamura učinil přirovnání. Mrazivé“, *Parlamentní listy*, 8. srpna 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Jako-sudetaci-Vystrcil-na-Tchaj-wan-Okamura-ucinil-prirovnani-Mrazive-634259>.

- 140 „Herman (KDU-ČSL): Do vztahů dvou suverénních zemí nemá právo zasahovat nikdo další,“ *Parlamentní listy*, 9. června 2020, <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Herman-KDU-CSL-Do-vztahu-dvou-suverennich-zemi-nema-pravo-zasahovat-nikdo-dalsi-626800>.
- 141 „Komentář Jana Lipavského: Čína i WHO selhaly při řešení světové pandemie. Jak bude Česko reagovat na jejich pochybení?,“ *Pirátská strana*, 24. dubna 2020, <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/lipavsky-cina-who-pochybyly.html>.
- 142 „Čínský expert: Flirtování s Tchaj-wanem poškozuje dlouhodobou spolupráci České republiky a Číny. Doplatí na to zcela jednoznačně a výrazně hlavně Česko,“ *CZ24 News*, 14. června 2020, <https://cz24.news/cinsky-expert-flirtovani-s-tchaj-wanem-poskozujedlouhodobou-spolupraci-ceske-republiky-a-ciny-doplati-na-to-zcela-jednoznacne-a-vyrazne-hlavne-cesko/>.
- 143 Alena Novotná, „Či jsme lokaji? Jak se v Česku dělá zahraniční politika,“ *Sputnik*, 21. května 2021, <https://cz.sputniknews.com/20200521/ci-jsme-lokaji-jak-se-v-cesku-dela-zahranicni-politika-11975054.html>.

